

**CURLING SPORCULARINDA TAKIM
BİRLİKTELİĞİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Öznur POLAT

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

2019

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KIŞ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

CURLING SPORCULARINDA TAKIM BİRLİKTELİĞİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

(Investigation of Team Association in Curling Athletes in Terms of Different Variables)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Öznur POLAT

Danışman: Doç. Dr. Kenan ŞEBİN

ERZURUM

Haziran, 2019

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KIŞ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**CURLING SPORCULARINDA TAKIM BİRİKTELİĞİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

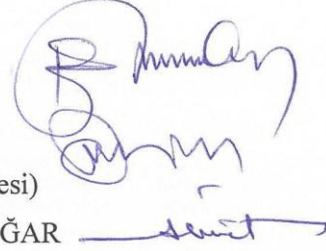
Öznur POLAT

Tez Savunma Tarihi : 27 / 06 / 2019

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Kenan ŞEBİN
(Atatürk Üniversitesi)

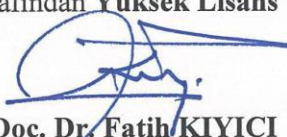
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Metin BAYRAM
(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Abdulvahit DOĞAR
(Atatürk Üniversitesi)

Onay

Bu çalışma yukarıdaki jüri tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Fatih KIYICI
Enstitü Müdürü

**Yüksek Lisans Tezi
ERZURUM - 2019**

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Curling Sporcularında Takım Birlikteliğinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

27.10.2019

Öznur POLAT

TEŞEKKÜR

Yapmış olduğum bu çalışma sürecinde bilgilerini, ilgilerini, deneyimlerini ve kıymetli zamanlarını benden esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Kenan ŞEBİN 'e ve tez savunma jürimde yer alan değerli hocalarıma teşekkür ederim.

Tez dönemi boyunca yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Doç. Dr. Erdoğan TOZOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Abdulvahit DOĞAR 'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca öğrenciliğim, akademik sürecim ve tez sürecim boyunca benden desteklerini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Öznur POLAT

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CURLING SPORCULARINDA TAKIM BİRLİKTELİĞİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ Öznur POLAT

Haziran 2019, 88 sayfa

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Türkiye Curling liglerinde yer alan takımlarda oynayan sporcuların, takım birlikteliği düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Günümüzde giderek önemi artan takım birlikteliği kavramını netleştirmek ve ülkemizde kış sporları arasında önemli bir yeri olan, katılımının ve gelişiminin gittikçe arttığı Curling sporunun daha da gelişmesi ve uluslararası başarılarla daha yakın olabilmesi için yapılan araştırmada takım birlikteliği üzerindeki etkilerinin incelenmesi ve elde edilen bulgular doğrultusunda önerilerde bulunmak araştırmamız için önem taşımaktadır.

Yöntem: Araştırmaya, Türkiye Curling 1. Lig ve 2. Lig Müsabakalarına katılan 101 kadın 102 erkek sporcu olmak üzere toplam 203 sporcu katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, “bireysel çekicilik-görev”, “bireysel çekicilik-sosyal”, “grup bütünlüğü-görev” ve “grup bütünlüğü-sosyal” alt boyutlarından oluşan Takım Birlikteliği Anketi kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22.00 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde tanımlayıcı analiz teknikleri kullanılmıştır. Bunlar; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzdeler dağılımıdır. İki farklı bağımsız değişkenler ile takım birlikteliği arasındaki farklılaşmayı belirlemek için Bağımsız-Tek Örnek T testi ve ikiden fazla farklı değişken ile takım birlikteliği arasındaki farklılaşmayı belirlemek için Tek-Yön Anova testi yapılarak sonuçlar P:0,005 önem düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre takım birlikteliği “grup bütünlüğü-sosyal” alt boyutunun yüksek, diğer alt boyutlarının ise düşük olduğu görülmüştür.

Sonuç: Takım birlikteliğinin, takım başarısını olumlu yönde etkilediğine dair sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak milli takım ya da kulüp sporcularının performanslarını arttırmak, takıma bağlılığını kuvvetlendirmek için antrenman veya müsabakalar dışında da sosyal aktivite faaliyetleri planlayarak sporcuların kaynaşması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: takım birlikteliği, takım, curling

ABSTRACT

MASTER THESIS

INVESTIGATION OF TEAM ASSOCIATION IN CURLING ATHLETES IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Öznur POLAT

June 2019, 88 pages

Purpose: The aim of this research is to analyze the players who play in Turkish Curling League and the level of team cohesion with different factors. This research has been done to make team cooperation phrase clear that is getting important day by day, to make Curling progress more which has high participation numbers with players and importance among the winter sports in our country and finally to get more success in international platform.

Method: Inspecting the effects of various factors on team cohesion that has been searched and making suggestions according to the findings are important in our research. Totally 203 players have participated in this research who are 101 women and 102 men in Turkish 1st and 2nd League tournaments. Team cohesion questionnaire has been used as a tool of data collection which consists of “individual attractiveness-duty”, “individual attractiveness-social”, “group integrity-duty” and “group integrity-social”. All these data have been analyzed by using SPSS 22.00. Descriptive analysis techniques have been used to analyze the data. These are frequency, arithmetic mean, standard deviation and percentage dispersion. T test has been used to indicate the diversity between two independent factors. Apart from this, Anova test has been used to indicate the differentiation between team cohesion and more than two factors. The results have been evaluated by considering significance of $P:0,005$.

Findings: To sum up, the results of this research show that team cohesion “group integrity-social” low level is high whereas other low levels are low.

Result: Unity over a team is seen to have positive effect on the performance of that team. So in this context, to boost the performance and devotion of national or club athletes, social activities-apart from training and competitions-should be planned to provide the combination among athletes.

Keywords: team cohesion, team, curling

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Konusu ve Amacı	1
Araştırmanın Önemi	2
Araştırmanın Problemi	2
Alt Problemler.....	2
Sınırlılıklar.....	3
Araştırmanın Varsayımları	3
Tanımlar	3
İKİNCİ BÖLÜM	4
Takım Birlikteliği Kavramı	4
Takım Tanımı	4
Takım Sporlarının Oluşumu	4
Takım sporlarında grup yapısı ve grup oluşumu.....	5
Takım sporlarında liderlik.....	6
Takım Birlikteliği Kavramının Tanımı.....	7
Takım ve grup birlikteliği.	8
Görev ve sosyal birliktelik.	10
Takım Birlikteliği Performans İlişkisi.....	10
Takım Birlikteliğini Geliştirmede Kullanılan Temel Prensipler	12
Takım Birlikteliğinin Ölçülmesi.....	13
Grup Kavramı	14
Grubun Nitelikleri	14
Grubun Büyüklüğü	15

Grup Bütünlüğü	15
Grup Dinamiği	16
Grup Kavramı Çerçevesinde Spor Takımları	18
Sporda Gruplar	18
Sporda Sosyal Gruplar	19
Spor Takımlarında Grup Oluşumundaki Evreler	19
Spor Takımlarında Grup Bütünlüğü	20
Spor Takımlarında İletişim Kavramı	21
İletişimin Tanımı	22
Etkili İletişim	24
İletişimin Türleri	24
İletişimin Süreci	25
İletişimi Engelleyen Faktörler	25
Sporda Grup İletişiminin Önemi	26
İletişimin Sporcu Performansı Üzerindeki Önemi	26
Sporda Etkili İletişimin Takım Performansına Etkisi	27
Curling	30
Curling 'in Tanımı	30
Curling 'in Tarihi	30
Türkiye'de Curling	31
Olimpiyatlarda Curling	32
Curling Oyun Kuralları	32
Oyun alanı (Sheet)	32
Ekipmanlar	34
Taş	34
Ayakkabı	36
Süpürge	36
Takoz	37
Ev ölçüm aleti	38
Denge destek aleti	38
Oyuncular	39
Oyuncuların pozisyonları	41
Atış yapmayan takım	41
Atış yapan takım	42
Oyun	42

Atış	43
Atış şekilleri.....	44
Curling Atış Teknikleri.....	44
Serbest Koruma Alanı	45
Son taş (Çekiç).....	46
Puanlama.....	46
Sportmenlik.....	47
Strateji.....	48
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	4
Yöntem	4
Araştırmanın Modeli	4
Evren ve Örneklem.....	4
Veri Toplama Teknikleri	4
Verilerin Analizi.....	6
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	54
Bulgular ve Yorum	54
BEŞİNCİ BÖLÜM	66
Sonuç ve Öneriler	66
KAYNAKÇA	71
EKLER	73
EK-1. Curling Sporunu Yapan Kişilerde Takım Birlikteliğinin Başarıya Etkisinin İncelenmesinin Değerlendirilmesi Anketi.....	73
EK-2. İzin Belgesi.....	75
ÖZGEÇMİŞ.....	76

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. <i>Skorbord</i>	47
Tablo 2. <i>Takım Sporlarında Takım Birlikteliği Envanterinin Boyutları</i>	5
Tablo 3. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Cinsiyet Dağılımı</i>	54
Tablo 4. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Yaş Dağılımı</i>	54
Tablo 5. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Kişisel Gelir Düzeyleri Dağılımı</i>	54
Tablo 6. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Öğrenim Düzeyleri Dağılımı</i>	55
Tablo 7. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Curling Sporuna Başlama Yaş Dağılımı</i>	55
Tablo 8. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Curling Sporunu Yapma Süreleri Dağılımı</i>	55
Tablo 9. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takımdaki Birliktelik Süreleri Dağılımı</i>	56
Tablo 10. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım İçerisindeki Pozisyonları</i>	56
Tablo 11. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Kişisel Gelişim Kitapları Okuma Durumları Dağılımı</i>	56
Tablo 12. <i>Normallik Dağılım Test Sonuçları</i>	57
Tablo 13. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları</i>	57
Tablo 14. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları</i>	58
Tablo 15. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Kişisel Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları</i>	59
Tablo 16. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları</i>	60
Tablo 17. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Curling Sporuna Başlama Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları</i>	61
Tablo 18. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Curling Sporunu Yapma Süreleri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları</i>	62

Tablo 19. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Aynı Takımda Birlikte Oynama Süreleri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları</i>	63
Tablo 20. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Takımda Oynadıkları Pozisyon Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları</i>	64
Tablo 21. <i>Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Kişisel Gelişim Kitapları Okuma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları</i>	65

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Kompleks sporlarda takım birlikteliğine ilişkin geliştirilen bir model (Carron, 1982).	8
Şekil 2. Takım sporlarında birlikteliğe ilişkin kavramsal bir model (Carron, 1982).....	9
Şekil 3. Grup bütünlüğünün kavramsal modeli (Widmeyer ve Ark. 1985).....	16
Şekil 4. Spor ve spor dışı ortamlarda, grup dinamiğinin araştırılan konuları (Widmeyer ve Ark. 1992)	17
Şekil 5. Turner ve Ark.'na göre bütünlük süreci (Tiryaki, 2000)	21
Şekil 6. İletişim süreci (Ergin, Birol, 2000).....	24
Şekil 7. Curling oyun alanı (Pisti).....	34
Şekil 8. Curling taşı.....	35
Şekil 9. Curling ayakkabısı ve slider	36
Şekil 10. Curling süpürgesi.....	37
Şekil 11. Takoz (Hack)	38
Şekil 12. Merkez yakınlık ölçüm aleti	38
Şekil 13. Denge destek aleti.....	39

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

İnsanın kendisi ve dış dünya arasındaki mesafeyi yok etmek, yaşam çevresini düzenlemek yönünde bir eğilimi söz konusu olmaktadır. İnsanın içinde yer aldığı grup veya toplumun normlarına, değerlerine veya davranış modellerine katılımı sağlayan sosyalleşme süreci, sosyal bağın oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal aktiviteler ve bağlılık görevi bireysel anlamda kişilerin odak noktasını teşkil etmektedir. Takım içerisinde bağlılık, yakınlık, görev işbirliği gibi kavramların yüksek düzeyde olması grup bütünlüğü düzeyinin yükselmesine yol açmaktadır (Ersöz, 2004).

Takım, kendi aralarında dağılmış durumdaki uzmanlık becerilerinin sürekli birleştirilmesini gerektiren bir görevi yerine getirmek üzere bir araya gelmesi zorunlu insanlar grubudur. Bir takımda, oyuncuların davranışları üyeler arasında etkili bir yer tutar. Spor takımlarının sahip olduğu karakteristikleri çoğu zaman anlamak güçtür. Genelde bireysel güç ve kabiliyet önemlidir. Sosyal ve kişilerarası güç koçlar tarafından kullanılmaktadır. Bunlar takım performansı ve bireysel tatmindir (Uygun, 2006). Performansı yükseltmede fiziksel kuvvete ve dayanıklılığa önem vermenin dışında psikolojiye ve sosyal içerikli etkenlere de önem verilmelidir. Zihinsel yeteneklerin ve hareket yeteneklerinin yanı sıra psikolojik değerlerin ve sosyal etkenlerin başarıyı arttırmada önemli görevleri olabileceği unutulmamalıdır (Ersöz 2004).

Takım birlikteliği, ekip çalışması kavramları doğru bir şekilde yerine getirilirse başarıyı da beraberinde getireceği düşünülmektedir (Uygun, 2006). Bir spor takımını ele alırsak; takımın gerek sosyal ve kişilerarası grup etkinlikleri gerekse grubun görev ile alakalı etkinliklere sahip olduğu görülebilmektedir. Takımın ya da grubun çemberi genişledikçe birlik ve üretkenlikte düşüş görülecektir. Bu bir bakıma iletişimin de azalmasından meydana gelmektedir. Ayrıca grup genişledikçe grubun bağlılığı ve stabilitesinin azalacağı beklenebilir. Örneğin kalabalık spor takımlarında ya da oyuncu sayısı fazla olan takımlarda, takım içerisinde birlikteliğin ve buna benzer boyutların geliştirilmesi önemlidir (Moralı, 1994).

Araştırmanın Konusu ve Amacı

Bu araştırmanın konusu; “Curling Sporcularında Takım Birlikteliğinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” dir. Bu araştırma ile Erzurum’da yapılan Türkiye Curling Kadın ve Erkek 1.Lig ve 2.Lig Müsabakaları’na katılan sporcuların cinsiyet, yaş,

spora başlama yaşı, kaç yıldır bu sporu yaptığı, kaç yıldır aynı takımda olduğu, takım içerisindeki pozisyonu, öğrenim düzeyi, kişisel gelişim kitabı okuyup okumadığı ve aylık kişisel gelir düzeyleri araçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada; profesyonel ya da amatör olarak Curling sporu ile uğraşan sporcuların takım birlikteliği düzeylerinin belirlenmesi, takım içerisindeki performansı ile ilişkisinin yorumlanması, değerlendirilmesi ve Curling sporcularında takım birlikteliğinin farklı değişkenler açısından incelenip istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Problemi

Bu çalışmanın temel problemi, Curling sporcularında takım birlikteliği düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir.

Alt Problemler

1. Curling sporcularının cinsiyetleri ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?
2. Curling sporcularının yaşları ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?
3. Curling sporcularının spora başlama yaşları ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?
4. Curling sporcularının kaç yıldır bu sporu yaptıkları ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?
5. Curling sporcularının kaç yıldır aynı takımda birlikte oldukları ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?
6. Curling sporcularının takım içerisindeki pozisyonu ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?
7. Curling sporcularının öğrenim düzeyleri ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?
8. Curling sporcularının kişisel gelişim kitapları okuyup okumadıkları ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?
9. Curling sporcularının aylık kişisel gelir düzeyleri ile takım birlikteliği arasında farklılık var mıdır?

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2018-2019 sezonu ile,
2. Erzurum ilinde yapılan Türkiye Curling 1. Lig ve 2. Lig Müsabakaları'na katılan sporcular ile,
3. Veri toplamak için kullanılan ölçme araçları ve bu ölçme araçlarına verilen cevaplar ile sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

1. Kullanılan soruların araştırmanın hedeflemiş olduğu bilgileri elde edebilecek geçerliliğe ve güvenilirliğe sahip olduğu,
2. Araştırmaya katılan bireyler, ölçeklerde yer alan soruları samimiyetle ve kendi durumlarını yansıtacak şekilde cevapladıkları,
3. Çalışma örneklemini, evrenini yeterli düzeyde temsil etmektedir.

Tanımlar

Takım: Birbirlerine tam anlamıyla uyum gösteren ve birlikte bir sonuç oluşturan yapboz oyununun parçaları gibi, kişilerin ortak bir hedef doğrultusunda, meslek, görev ve yetenekleriyle birbirlerini tamamladığı bir gruptur (Adair, 2003).

Takım Birlikteliği: Bir grubun birlik beraberlik içerisinde amaçlarını gerçekleştirmek veya kişisel ihtiyaçlarını yerine getirmek üzere birlik halinde durmak eğiliminin etkin ve ilerleyen bir zamana yansımadır (Uygur, 2006).

Curling: Curling 1 alternatif 4 asıl oyuncu olmak üzere toplam 5 sporcudan oluşan bir takım sporudur. Buzun her iki ucunda ev diye tabir ettiğimiz iç içe geçmiş halkalardan meydana gelmektedir. Hedef buzun üzerinde 19.96 kiloluk granitten yapılmış taşları evin merkezine kaydırarak atmaktır. Oyuncuların amacı ise, strateji dahilinde taşları evin merkezine en yakın mesafeye atmak ve mümkün olduğunca çok sayıda taş veya taşlar biriktirmektir.

İKİNCİ BÖLÜM

Takım Birlikteliği Kavramı

Takım Tanımı

Takım nedir? Bir takımı iyi yapan nedir? Bunlar birileri bize sorana kadar cevabını bildiğimizi zannettiğimiz basit sorulardır. Takım kelimesi çoğu zaman tek başına, bazen de grup kelimesiyle eş anlamlı olarak kullanılır. Bir takımı, bir gruptan aşağıdaki tanımlarla ayırt edebiliriz.

Takım, birbirlerine tam anlamıyla uyum gösteren ve birlikte bir sonuç oluşturan yapboz oyununun parçaları gibi, kişilerin ortak bir hedef doğrultusunda, meslek, görev ve yetenekleriyle birbirlerini tamamladığı bir gruptur. Başka bir deyişle takımlar, ortak bir hedefe ulaşmak için iş birlikteliği yapan bir grup insandır (Adair, 2003).

Bir takımda, sporcuların davranışları birbirlerini anlama açısından önemlidir. Spor takımlarının sahip olduğu karakteristik özellikleri bazen anlamak zordur. Genellikle sporcuların bireysel güç ve yetenekleri önemlidir. Sosyal ve kişiler arası güç takımı çalıştıranlar tarafından kullanılmaktadır. Takımları sonuca götüren iki hedef vardır. Bunlar, takım performansı ve bireysel tatmindir.

Karşılıklı etkileşimin yüksek olduğu sporlarda, örneğin; Curling’te eğer bir oyuncunun performansı istenilen seviyede olmaz ya da düşükse diğer takım oyuncuları da bundan zarar görebilir. Beyzbol gibi karşılıklı etkileşimin daha az olduğu spor branşlarında, eğer bir sporcunun müsabaka esnasında performansı düşerse arkadaşları oyunu yönlendirebilir.

Takımın başarısı, takımın sezon öncesi yaptığı ön hazırlık dönemlerini başarılı bir şekilde gerçekleştirmesiyle mümkün olabilir. Genellikle başarısız olan takımlar sezon öncesi hazırlık dönemini iyi geçirmemiş takımlardır. Görev-iş performansının yüksek olması takım dinamiğinin merkezini oluşturmaktadır (Moralı, 1994).

Takım Sporlarının Oluşumu

Takım sporlarının oluşması grupların oluşumundan farklıdır. Birçok konuda aynı olmasına rağmen en önemli fark ise üyelerin kısmi ölçülerde kendi istemlerinin dışında bir araya gelmeleridir. Özellikle profesyonel spor kulüplerine baktığımız zaman transfer dediğimiz durum sporcuların farklı takımlarda yer almalarını gerektiren bir nitelik

kazanmaktadır. Bir takımın hangi amaçlar için bir araya geldiği şöyle açıklık kazanabilir. Takım sporlarında, çeşitli insan davranışları ve pozisyonlarıyla çok tecrübeli olan, onlarla kaynaşmış olan bir kimse, bunları zihinde tasarlamış bulunmakta ve böylece çeşitli uyarımları yorumlayarak düzenlemek gidişatı hızlandırmakta ve özel hareketleri anında algılayabilmektedir (Özbydar, 1993). Mesela, Curling’te sporcu rakibin bir sonraki hamlesini tahmin edebilir ve oyuncudan hangi atışın istenebileceğini kavrayabilir.

Takım sporlarında grup yapısı ve grup oluşumu.

Spor takımlarını gözlemlemeye başladığımızda küçük kuramlar çerçevesinde grupsal modellerle ilişkisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Toplumsal değişme bakımından konuyu ele aldığımızda, grupsal modellerle ilk olarak grup yoluyla bireyde sağlanan değişme, ikinci olarak bütün grubun değişmesi üzerinde durulmaktadır. Normalde bu iki değişme arasında çok büyük bir farklılık yoktur. Çünkü küçük bir grubun içindeki bireylerin birbirlerini hareketleriyle etkilenmesi ile bütün bir grubun davranışlarının değiştirilmesi birbirini yakından etkileyen süreçtir (Uygur, 2006).

Gordon E.O’Brien ve Borris Kabanoff organizasyonel psikolojinin alanı olan grup azalarının kabiliyetlerini, karakterlerini ve grup yapısı hakkında ortaklığı belirlemekle kalmayıp grup düzeylerinin anlaşılmasıyla da ilgilenmiştir. Bu durumun tahmini özelliği bireyin ve grubun tavırlarının grup yapısı ve bireysel şahsiyetleri arasındaki ilişkiden dolayı olmuştur. Bir spor grubunun başarı düzeyleri, takım yapısında olan bireyler, pozisyonlar ve işlerle azaların kabiliyet ve karakterleriyle olduğu kadar bireysel değişkenlere bakılarak da çözümlenmiş olması gerekmektedir. Yaygın yapısal değişkenler bağlılık, iletişim ve yardımlaşmadır (Uygur, 2006).

Organizasyonel psikolojide incelemelerin büyük çoğunluğu organizasyonel ve endüstriyel çalışma ekipleriyle yürütülmüştür bu sebeple bulgular spor takımlarına tam anlamıyla uymayabilir. Bununla beraber organizasyonel psikoloji spor takımlarına yaygın bir amaca bağlı olarak tanımlandığında, çalışma ekiplerine benzemiştir. Bu amaç grup azaları arasında görevler bölüşülerek başarıldığında iş gruplarına benzer. Aynı zamanda, bu azalar bireysel amaçlar ve grup amaçlarıyla onların başarılı olma arzusuna bakılarak tercih edilirler. Sonuçta, bireyin grup içerisindeki başarımının oluşmasında iş ve işlevi için geliştirdiği yeteneği ile kendi yeteneğini en üst seviyede birleştirme yönünde takım azaları seçilmeye çalışılır, bu sebeple takım grupları genellikle çalışma gruplarına benzer (Uygur, 2006).

Spor takımları, çalışma ekiplerinden bazı yönleriyle ayrılır. Çoğu kişi hayatını geçindirmek için çalışması gerekmektedir. Var olan bu ihtiyaç durumu spor takımlarında

bulunan insanlarda olmaz. Çünkü onların bir spor takımı içerisinde bulunmalarında tercih etme durumu yatmaktadır. Bu önemli farklılıkların olmasına karşın organizasyonel psikolojideki birçok bulgunun spor takımlarına elverişli olduğu düşüncesinin sebepleri vardır (Uygur, 2006).

Grup oluşumunda ise, birden fazla insanın bir araya gelmesiyle hemen gerçekleşmez. Bir grup oluşturacak olan bireylerin doğuştan gelen özellikleri, kişilik özellikleri ya da yapıları, değer sistemleri, inanışları farklıdır. Bu insanları bir araya getirip “ben” duygusu ve davranışından, “biz” duygusu ve davranışına ulaşmalarını sağlamak bir anda olmaz. Grup oluşması ve grup bütünlüğünü sağlamak gerekmektedir (Doğan, 2004).

Takım sporlarında liderlik.

Liderlik, bir bireyin ortak bir hedefe ulaşma amacıyla bir grup insanı etkileme sürecidir. Etkileme süreci, genellikle başkalarının motivasyonunu kolaylaştırmayı içerir, liderin kişileri ortak hedefin peşinde birlik olması yönünde odaklamasıdır. Ayrıca spor ve egzersizde liderliğin boyutları, karar vermeyi, katılımcıları motive etmeyi, geri bildirim vermeyi, kişiler arası ilişkiler kurmayı ve grubu ya da takımı kendinden emin olarak yönetmeyi içermektedir (Weinberg, Gould, 2015).

Bir lider, grubun ya da takımın nereye doğru gittiğini bilir ve oraya ulaşabilmesi için yönlendirmeler ve kaynaklar sağlar. İyi lider olan koçlar, günden güne oluşan yapının yanı sıra ne için gayret edilmesi gerektiğine ilişkin bir görüş (vision) sağlar ve bu görüşün gerçeğe dönüştürülebilmesi için motivasyon, destek verir. Koçlar ve egzersiz uzmanları, katılımcıların başarıya ulaşabilmeleri için maksimum fırsat sağlamayı amaçlayan kişilerdir. Başarılı liderler aynı zamanda, bireysel başarının takım başarısında yardımcı olacağını garantisini verir (Weinberg, Gould, 2015).

Spor ve egzersiz düzenlemelerinde liderlik davranışlarını çalışmaya yönelik yaklaşımlardan biri liderlik davranışlarına odaklanmaktır. UCLA (Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles) eski koçu-bir basketbol koçu efsanesi olan John Wooden-emsali görülmemiş bir şekilde 10 kez Amerikan Kolej Sporları Kurumu (NCAA) basketbol şampiyonluğunu kazanmıştır. Peki, John Wooden’ın sırrı neydi? Tharp ve Gallimore (1976), olay-kaydetme tekniğini kullanarak John Wooden’ın liderlik davranışlarını tanımlama arayışına girmişlerdir. Olay kaydetme tekniğinde bir araştırmacı, birkaç tipik koçluk davranışını listeler ve bu davranışların nasıl ve ne sıklıkta meydana geldiğini kaydeder. 30 saatlik bir gözlemlerle bu tekniği kullanan Tharp ve Gallimore, Wooden’ın sergilediği 10 farklı davranış kategorisi belirlemiştir. Davranışların çoğu yönergeler vermeyi içermiştir. Wooden koçluğunu,

oyuncularına neyi nasıl yapmaları gerektiğini söylemeye odaklanmıştır. Bunu doğru davranışları modellediği kısa görsel örneklemelerle başarmıştır. Bu klasik çalışma üzerine derinlemesine düşünen Gallimore ve Tharp (2004), verilerini tekrar analiz etmiş ve bazı ek görüşmeler yapmıştır. Bazı önemli bulguları ve yorumları şu şekildedir:

- Ağır bilgi yüklemesi, konuşma ekonomisi ve organizasyon çalışmalarının arkasında hassas ve özenli bir planlama yatmaktadır.
- Wooden, yönergeleri bilgiler üzerinden sağlamanın koçlukta olumlu bir yaklaşım olduğunu düşünmektedir.
- Yedekler, başlangıç takımından daha fazla övgü almışlardır.
- Wooden'a göre öğrenmenin yedi kuralı; açıklama, gösterme (görsel örnekleme), taklit, tekrar, tekrar, tekrar ve tekrardır.
- Örnek gösterilecek bir rol model olmak Wooden'ın öğretim felsefesinin hedefidir (Weinberg, Gould, 2015).

Takım Birlikteliği Kavramının Tanımı

Takım birlikteliği (Team Cohesion), daha yaygın alanda sosyolojik bir terim olan “grup-birlikteliği”, “group-cohesion” ile benzerlik göstermektedir. Her ikisi de aynı amaç için mücadele eden takım veya grubu bir arada tutan birliktelik veya yapışıklık, bağlılık olarak adlandırılmaktadır. Festinger, Schachter ve Back (1950), bunu öğelerin grup içinde kalması üzerinde rol oynayan kuvvetlerin toplamı olarak dile getirmektedirler (Moralı, 1994).

Takım birlikteliği sözcüğünün anlamı genel olarak bireylerin varsaydığı “takımdaki birlik ne kadar fazlaysa başarı da o kadar fazladır” yargısını üstü kapalı olarak taşır. Bu tanım şöyledir: Bir grubun birlik beraberlik içerisinde amaçlarını gerçekleştirmek veya kişisel ihtiyaçlarını yerine getirmek üzere birlik halinde durmak eğiliminin etkin ve ilerleyen bir zamana yansımadır (Uygur, 2006).

Carron (1982)'de Takım Birlikteliği 'ne ilişkin Şekil 2'de görüldüğü gibi bir model geliştirmiştir. Bu modelde de, Takım Birlikteliği, belirleyicilerin ve sonuçlarının bir işlevi olarak tarif edilmiştir. Birlikteliğin belirleyicileri, takım üyeleri arasında birlikteliği yükseltmeye yarayan etmenleri ifade eder. Takım birlikteliğinin sonuçları ise, takım üyeleri arasındaki beraberliğin bir neticesi olarak bilinen faktörlerdir (Moralı, 1994).

BELİRLEYİCİLER

- 1- İş birlikteliği
- 2- Stabilité
- 3- Homojenlik
- 4- Başarı

SONUÇLAR

- 1- Başarı
- 2- Performans
- 3- Tatmin

Grubun amaç ve hedeflerinin takibinde birlikte olma eğilimindeki grubun dinamik bir ürünü:

A- GÖREV BİRLİKTELİK

B- SOSYAL BİRLİKTELİK

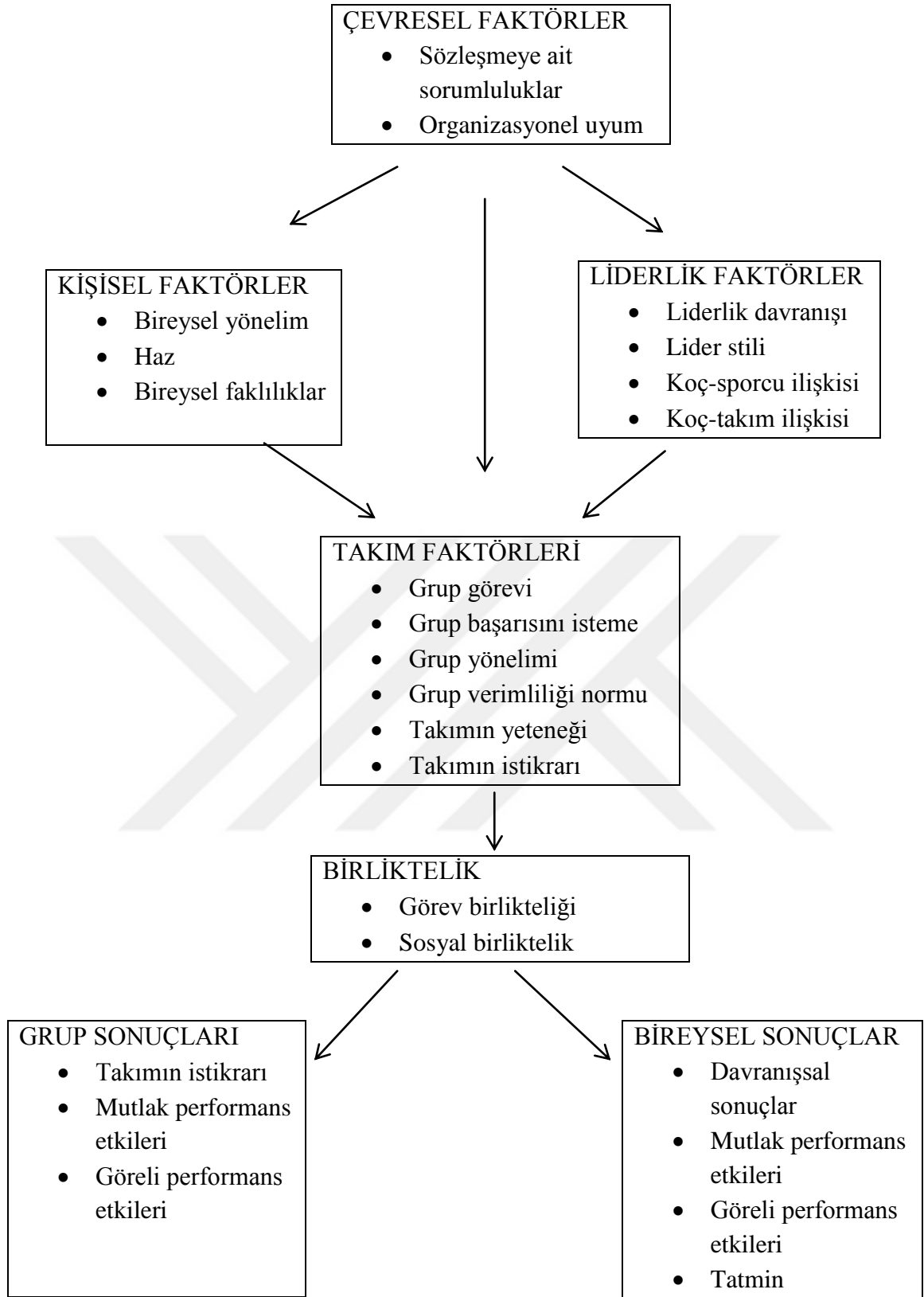
Şekil 1. Kompleks sporlarda takım birlikteliğine ilişkin geliştirilen bir model (Carron, 1982).

Takım ve grup birlikteliği.

Birleşme, birliktelik kelimesi “birbirine yapışmalar” anlamında kullanılan Latince “Cohaesus” dan türemiştir. Birleşme kelimesi sosyal psikologlar tarafından grup tavırlarını, hareketlerini anlatmak için kullanılmıştır. Birleşme, birliktelik, bir takım içerisinde bulunan kişiler arasındaki birlikteliğin kuvvetini yansıtır (Moralı, 1994).

İnsanlar bir takımı çok iyi yapmanın yetenek (talent) olmadığını ancak yeteneğin nasıl harmanlandığının takımı çok iyi hale getirdiğini söylemektedirler. Michael Jordan, “Yetenek oyun kazandırır ancak takım çalışması şampiyonluk kazandırır.” söylemi ile bu noktayı vurgulamaktadır. Çoğu zaman çok yetenekli takımların düşük performans sergilediklerini, bireysel üyelerinin kaynaklarını kullanmakta başarısız olduklarını görürken diğer yanda da daha az yetenekli ve kısıtlı kaynakları olan takımların başarılı olduklarını görmekteyiz. Elbette ki bir takım, kendisini oluşturan üyelerinin çeşitli becerilerinin özgeçmişlerinin ve ilgi alanlarının avantajlarından faydalanmak ister ancak etkili takım çalışması oluşturabilmek oldukça fazla çaba gerektirmektedir (Weinberg, Gould, 2015).

Carron (1982) tarafından, Şekil 3’te gösterilmiş olan takım sporlarında birlikteliğe ilişkin kavramsal bir model geliştirilmiştir.

Şekil 2. Takım sporlarında birlikteliğe ilişkin kavramsal bir model (Carron, 1982)

Görev ve sosyal birliktelik.

Hagstrom ve Selvin (1965), Mikalachi (1969), Peterson ve Martens (1972), Takım Birlikteliği ile ilgili en az iki farklı ve bağımsız boyut olduğunu belirtmişlerdir. Boyutlardan biri sosyal birliktelik diğeri görev birlikteliğidir.

Sosyal birliktelik, takım üyelerinin oluşturan kişilerin birbirlerini ne kadar çok sevdiklerini ve içinde buldukları gruptan hoşlandıklarını ifade eder. Aynı zamanda birbirleriyle olan ilişkilerinin düzeylerini de gösterir. Buna karşın görev birlikteliği, bir grubun üyelerinin özel ve tespit edilmiş bir hedefe ulaşmak için birlikte çalıştıkları düzeyi yansıtır. Bu çoğu zaman takım ve grubun bir araya getirdiği amaç nedeniyle birleştirilmiştir.

Takım Birlikteliği, birbirinden farklı iki bağımsız değişkenin birbirine nasıl tesir ettiğini kolaylıkla göstermektedir. 1978 Dünya Şampiyonu olan New York Yankees görev birlikteliği konusunda dünyanın en iyi takımlarından biri olarak gösterilmektedir. Fakat sosyal birliktelik durumunda çok iyi değillerdi. Takım üyeleri birbirleriyle geçinmiyorlardı. Klikler oluşmuştu. Lenk (1969) da buna benzeyen başka bir araştırmasında aynı sonuca varmıştır.

Mikalachi (1969), görev birlikteliği bakımından daha iyi olan ekiplerin resmi grup amaçlarına ve buna benzer gayelere varmadaki başarısıyla tespit edilebileceği ortaya koymuştur. Yüksek sosyal birlikteliğe sahip ekipler, sosyal etkileşim ve kişisel çekiciliğinin grup amaçlarından daha mühim olduğunu kanısına varır. Bu yüzden Takım Birlikteliğinin sosyal boyutunda çok yüksek bir dereceye sahip olan fakat aynı zamanda da takımın amaçlarından uzak olan kişiler olabilir görüşünü savunmaktadır.

Görev ve sosyal birliktelik, takım-grubun bir araya getirdiği gaye nedeniyle birbirlerinden daha az seviyede veya daha üst seviyede olabilmektedir. Burada hedef öncelik olarak takımın maçı kazanması için yapılır. Sosyal birlikteliği yüksek olan bir takımın görev birlikteliği düşük olabilir. Bununla aynı olan diğeri bir takım ise tüm dikkatini skor yapmak üzerine toplamış olabilir. Gerçekte en büyük sosyal problemi olan kişiler başarılı birer profesyonel sporcu olabilirler. Yalnız sporda profesyonel bir açı kazanmak için sporcuların beraber hareketle ederek çalışması bireyin performansını üst seviyelere doğru çıkarır. Genel olarak bakıldığında zaman görev ve sosyal birlikteliği, aynı seviyede yükseltmek verimi de yükseltecektir (Moralı, 1994).

Takım Birlikteliği Performans İlişkisi

Takım birlikteliği ve performans arasında, birlikteliğin performans üzerine etkisi ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalarda olumsuz yönde bir bağ olup olmadığı ve

olumlu yönde bir bağ olduğu şeklinde zıt bulgular ortaya çıkmıştır. Güçlü iç çarpışmalarına karşın başarılı olunabildiği şeklindeki bulguların yanı sıra, başarının takım birlikteliği ile ilgili olduğunun, görev bağlılığının ise grup üzerinde çok iyi bir etkisi olduğu saptanmıştır. Sosyal birliktelik boyutu ise küçük gruplarda büyük gruplara nazaran yüksek bulunmuştur (Morali, 1997).

Başarıya giden yolda bir takım oluşturmada, takımı bir araya getiren bireylerin bütünlük oluşturması önemlidir. Takım bütünleşmesi/birlikteliği, takım başarısının ortaya çıkmasını kolaylaştırır. Çoğu zaman takım bağlılığı ve kenetlenme oluşmadığında takımın amaçlarına varması güçleşmektedir. Takım kenetlenmesi takım başarısını rahatlatırken, duygusal ve zihinsel yönden başarıya götürecek bir devamlılığın, isteğin oluşması da gerekmektedir. Devamlılığı olan, duygusal ve zihinsel gidişatlar yaşayan sporcu-takımların, kararlılık ve performansı yakalamaları zordur (Soyer, Can, Güven, Hergüner, Bayansalduz, Tetik, 2010).

Başka bir deyişle grup bütünlüğünün, grup başarısını artırması beklenmektedir. Grup bağlılığının üst seviyelerde olması, amaçların yerine getirilmesinde ve grup ahenginin oluşmasında ana yapıtaşı olarak görülmektedir. Grubun saptamış olduğu aynı hedefleri yerine getirmede en temel ve gereksinim duyulan husus grup birlikteliği olarak ortaya çıkar. Grup birlikteliği hal ve koşullara göre elemanların birbirlerine olan itimat ve bağlılığına göre, karşılıklı ortak payda ve benzerliklere göre farklılık barındırmaktadır. Grup bağlılık seviyesinin yüksek olması amaçların yerine getirilmesinde, grup ahenginin oluşmasında en temel yapıtaşı olarak ortaya çıkmaktadır. Fakat grup bütünlüğünün düşük olduğu takımlarda saptanan hedefler net olmamakta, istenilen gayelere ulaşılmamakta ve grup bir zaman sonra parçalanmaya doğru sürüklenmektedir.

Takımın karşılaştığı durumlarda göstereceği performans, takımın birbirine olan bütünlüğünü yükselteceği genel kabul görmüş bir doğrudur. Ancak kimi zaman da başarısızlık bir adapte edici ve yeniden ayağa kaldıran özellik olarak yorumlanıp takım birlikteliğini fazlalaştıran bir faktör olarak da düşünülmektedir. Bu durumun özünde ortak hedeflerin yerine getirilmesi sırasında, bireyin takımın karşısına çıkan olumsuz durumdan kendini sorumlu tutarak takıma olan bütünlüğünü yükseltme davranışı sergilemesi ile tanımlanmaktadır.

Deutsch'a (1949) göre, olumlu ve yüksek görev bağlılığı olan takım, bir bütün olarak amaca yürümekte, grup bağlılığı "grup hedeflerinden" ortaya çıkıyorsa verimlilik ve başarı artmakta, "kişisel sebeplerden" dolayı ortaya çıkıyorsa bağlılık başarı üzerinde çok etkili olmamaktadır. Bu sebepten ötürü Seashore (1954) göre, üst seviyede olan bağlılıktaki

takımlar genellikle, seviyesi az olan bağılıktaki gruplara göre daha başarılı oluşumlar sergilemektedir (Sığrı, 2017).

Performans seviyeleri üzerinde, bağılığın etkisini ortaya çıkaran pek tutarlı sonuçlar bulunamamıştır. Kimi çalışmalar performansı yüksek gruplarda daha fazla beraberlik üniteleri olduğunu önermelerine karşın bu fikir bütün spor kollarında ortaya konulmamıştır.

Klein ve Christiansen (1969), Martens ve Peterson (1971), Arnold ve Straub (1972)'de yaptıkları çalışmalarında, basketbol takımlarında, beraberlik ve performans arasında olumlu bir yaklaşım bulmuşlardır. Aynı zamanda Lenk (1969), kürekçiler üzerine yaptığı çalışmada da olumlu bir bağlantı bulmuştur. Diğer bir çalışmada, Landers ve Lushen (1974), görev yapısının iş birlikteliğine ilişkin teoriyi ilk öne süren bireyler olmuştur. Görev boyutu Landers ve Lushen aracılığıyla gösterilmiş olan, aynı seviyede karşılıklı etkilemeyi barındırır. Karşılıklı etkilenen takımlarda grup gayreti, grup çalışmalarının bir eseri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu olgu Thomas (1957), tarafından güçlü düzeyde birebir dayanışma olarak tanımlanmıştır (Morali, 1994).

Takım Birlikteliğini Geliştirmede Kullanılan Temel Prensipler

Performansını bütün boyutlarıyla geliştirme ve bunun için gerekli antrenmanları, görevleri yerine getirme motivasyonuna sahip sporcular tercih edilmelidir.

Yaşamı, antrenmanları ve karşılaşmalarıyla ilgili belirli bir disipline sahip istikrarlı, güvenilir olan sporcular bir araya getirilmelidir.

Ortaya çıkan problemler durumlarda mücadelelerin sorumluluğunu üstlenen, çıkan problemler karşısında sızlanmayan, bu problemleri gelişme ve başarıma için bir mücadele fırsatı olarak görebilen sporcular takımın bütünlüğü açısından önemli rol oynamaktadır.

Takımı inişe geçtiğinde ayakta kalmayı başaran, takımın iyi ve kötü günlerde yaşamasını sağlayan, motivasyonunu, çabasını koruyabilen sporcular; koruyamayanlara göre daha başarılı olma ön koşuluna sahiptirler.

Takımları galip ve mağlup durumda iken ortaya koydukları tutum ve davranışları olumlu olan, motivasyonu kuvvetli, disiplinli ve kendilerine olan güvenlerini koruyan sporcular takımı daha ileriye götürebilme şansına sahiptirler.

Başkalarıyla uğraşmak yerine kendi görev ve sorumluluklarını başarmaya konsantre, görev ve sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirme motivasyonu ve mücadelesi içinde olan sporcular takım başarısına katkıda bulunan sporculardır (Konter, 2004).

Her sporcunun başka sporculara karşı sorumluluk taşıdığı hissini sağlamak, bu sporcuların müsabaka sırasında birbirlerinin pozisyonlarında mücadele etmesine izin verilerek sağlanır. Böyle bir uygulama diğer oyuncuların, takımdaki önemini anlamalarını sağlayacaktır. Örneğin; voleybolda iyi oyun kurulmadığından şikayet eden smaçöre bir kez oyun kurma şansı verilir.

Takımdaki her sporcu kendi görevini bilmeli, öğrenmeli ve bunun önemli olduğuna inanmalıdır. Basketbolda aynı anda sadece 5 kişi oyundadır. Kenarda oturan 5 oyuncunun mutlu olması ve kendilerinin de önemli olduğu hissini devam ettirmelerini sağlama, öğretmenlik ve antrenörlüğün en önemli, en zor noktalarından biridir. Takımdaki her oyuncu tek bir role sahiptir. Eğer oyuncu bunu hissetmezse, takımın bir parçası olduğunu hissetmeyecek bu da takım bütünlüğünü bozacaktır (Moralı, 1994).

İyi antrenör-oyuncu ilişkisi rastgele ve otomatik olarak meydana gelmemektedir. Teknik direktör ve antrenörler, çalıştıkları oyuncuların özelliklerini göz önünde bulundurmalı, onlarla ilişkileri için zaman ayırmalı, onları kazanmalı, geliştirme yönünde mücadele etmeli, iyi bir planlamayla yaklaşım göstermeli, oyuncu transferleri ve seçimlerinde yukarıda belirtilen özellikleri dikkate almalıdır. Bütün bunlar takımın psikolojik atmosferi, hazırlığı ve başarısı için çok önemlidir (Konter, 2004).

Takım Birlikteliğinin Ölçülmesi

Takım birlikteliğinin ölçülmesine ilişkin pek çok ölçek geliştirilmiştir. Cartwright (1968), grup birlikteliğini ölçen çeşitli metotları kategorize etmek için sistematik bir inceleme yapmıştır. Cartwright dört ana yaklaşım dile getirmiştir. Bunlar elemanlar arasında; kişilerarası çekicilik, grup tatmini, grup kararı ve grup içinde kalma arzudur.

Gruber ve Gray (1981) tarafından geliştirilmiş olan Takım Birliktelik Testi (TCQ/Team Cohesion Questionnaire)'dir. Bu test takım birlikteliğinin şu alt boyutlarını ölçmektedir. Bunlar; takım performans tatmini, bireysel performans tatmini ve görev birlikteliğinin boyutları olarak sınıflandırılmıştır.

Başka bir ölçme aracı kendi tezimde kullandığım W. Neil Widmeyer., Lawrence R. Brawley., Albert V. Carron (1985)' un geliştirdikleri takım sporlarında; takım birlikteliğinin ölçülmesine ilişkin envanter, takım birlikteliğinin ve grup üyelerinin takımlarına ait fikirlerini ölçmeyi içermektedir. Envanter birlikteliğin dört boyutunu ölçmektedir. Bunlar;

- Bireysel çekicilik grup-görev (BÇG)
- Bireysel çekicilik grup-sosyal (BÇS)
- Grup bütünlüğü-görev (GBG)

- Grup bütünlüğü-sosyal (GBS)' dir (Moralı,1994).

Grup Kavramı

Grubun Nitelikleri

Tek bir amaç ve hedeflere sahip, aralarında duygusal ve zihinsel etkileşim olan, iletişim içinde bulunan farklı konum ve görevlerdeki benzer türden birden çok kişinin oluşturduğu topluluklara grup denir.

Grup üyeleri hedefler üzerinde karar verme olanağını bulabilmeli, görevi paylaşabilmelidir. Grup, üyeleri seçmek ve gruba kabul etmek bakımından kararlaştırılmış bir sorumluluğa sahip olmalı ve böylelikle sosyal kontrolleri meydana getirmeli, kendi sevk ve idaresi için üzerine düşeni yapmalıdır (Uygur, 2006).

Grup sosyolojik açıdan ise şöyle ifade edilebilir; karşılıklı görevlere, statülere, değer yargılarına ve inançlara sahip, bu özelliklerinin bilincinde olarak birebir ilişki düzeni içinde bulunan, fark edilebilen özellikleri barındıran birden çok kişiyi içerisine alan topluluktur (Yetim, 2011).

Spor alanlarında grup ve grup dinamiğini bilincinde olmak hem üst seviyede iş birlikteliği, hem de başarı için önemlidir. Birden fazla kişinin bir araya gelmesi her zaman bir grup oluşturduğu anlamına gelmez. Örneğin, bir spor karşılaşması için spor salonunda bulunan seyirciler bir grup değildir. Birçok kişinin aynı yere toplanarak grup oluşturmaları için bazı şartların/özelliklerin olması gerekir. Grubun özellikleri ve fonksiyonları şunlardır:

1. Birden fazla kişiden oluşur.
2. Elemanları arasında aynı hedefler, değerler, kurallar vardır.
3. Elemanlar arasında birebir etkileşim vardır.
4. Grup elemanları kendileri ve diğerleri tarafından kabul edilen hususi bir kimliğe sahiptir, bu kimlik "biz bilinci" dir.
5. Grup elemanlarının birbirlerine göre tayin edilmiş bir yeri, konumu ve görevi vardır.
6. Grup elemanları belli bir zaman içinde bir arada kalır, grupta bir devamlılık vardır. Gruba dahil olanlar veya bırakanlar olabilir.
7. Grup elemanları grup faaliyetlerine katılır, başka elemanları rakip olarak görmez.
8. Elemanlar arasında iş birlikteliği ilişkisi söz konusudur, asıl önemli olan kişisel başarı değil takım başarısıdır.
9. Grubun tavrı üyelerin tavırlarının bütünü değil, bileşkesidir.
10. Grup elemanlarının kalitesinin en yüksek seviyede olması değil, birbirlerini tamamlayarak bir bütün oluşturmaları önemlidir (Doğan, 2004).

Grubun Büyüklüğü

Bir grupta verimliliğin artması temel amaçtır. Bunu sağlamak için bazı takımlar sporcu sayısının çok olmasını yeğler. Bir takımda aynı işi yapacak iki kişinin olması güdülenmeyi ve takımın verimliliğini artıracaktır. Ancak sayının daha çok olması, sporcular arasındaki iletişimi azaltacağı gibi aralarındaki eşgüdümü sağlamayı da güçleştirecektir.

Bir futbol karşılaşmasında kalabalık bir savunmanın gol yemesi sıkça görülür. Oysa rakip takımın ileri uç oyuncusu sayısı savunma oyuncularından daha azdır. Bunun nedenleri arasında kalabalıkta eşgüdümü sağlamanın güç olması, savunmada çok sayıda arkadaşının olduğunu gören sporcunun güdülenme kaybı yaşaması ve performansını tam olarak ortaya koymaması vardır.

Sporcuların güdülenme kayıpları toplumsal kayıtarıcılık olarak adlandırılır. Toplumsal kayıtarıcılık süreç kayıplarına neden olur ve sonuçta potansiyel verimliliği azaltır. Bu durumda gerçek verimliliğin miktarında azalma görülür. Araştırma sonuçlarına göre; bir grupta aynı işi yapan üye sayısı arttıkça, potansiyel verimlilik ve sonuç olarak gerçek verimlilik azalmaktadır.

Grup Bütünlüğü

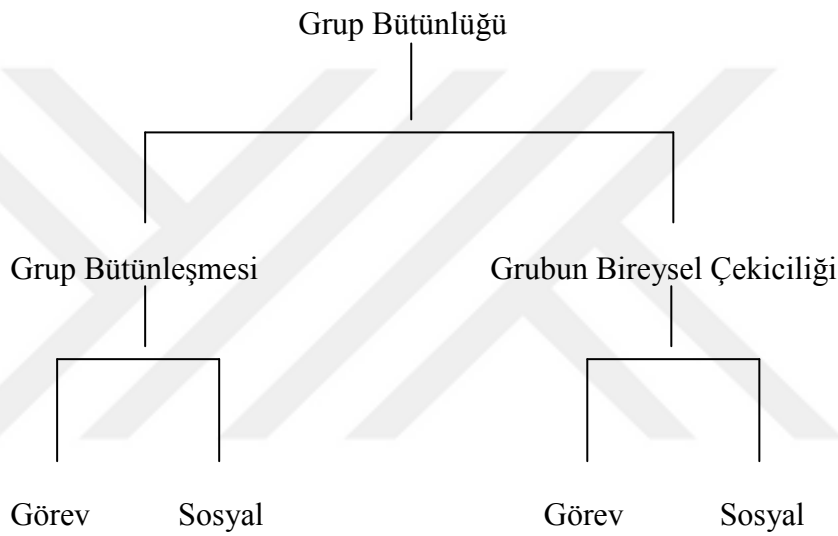
Bir grubun elemanlarının birbirleriyle ahengi ve başarısı için “biz” duygusunun oluşması ve benimsenmesi önemlidir. Bu durumun oluşmasına grubun bir ortak hedefinin olması, iş birlikteliği ve dayanışmanın geliştirilmesi, egzersizler dışında da grubun ortak faaliyetlerde bulunması katkıda bulunur.

Grup bütünlüğü, aynı hedefe ulaşmak için grubu bir arada tutan dinamik bir devamlılık olarak da ifade edilebilir. Grubun uygun biçimde oluşması, işlevlerinin/rollerinin/sorumluluklarının belirlenmesi ve yerine getirilmesi, iş birlikteliği ve dayanışmanın olması, grubun üyesi olmaktan haz duyma gibi süreçler grup bütünlüğünün oluşmasını sağlar. Grubun çekiciliği, grubun elemanları için çekici duruma gelmesini gösterir, böylelikle biz duygusu gelişir (Doğan, 2015).

Bütünlük çok boyutlu ve duygusaldır. Çok boyutlu olarak bahsedilen bütünlük tanımına göre bütünlük görev ve sosyal boyutlarının bir bileşenidir. Görev bütünlüğü ortak amaçları başarmak için grup üyelerinin birlikte çalışma derecelerini belirtir. Sporda genel amaç kazanmak ya da şampiyon olmaktır ki bu takımların uyumlu (koordineli) çabasına ya da takım çalışmasına bağlıdır. Diğer yandan sosyal bütünlük takım üyelerinin birbirlerini sevmesini ve birbirlerine eşlik etme derecelerini anlatır. Sosyal bütünlük sık sık kişiler arası çekicilik olarak kıyaslanır. Örneğin, bir egzersiz sınıfında, sosyal bütünlüğün arttığı gruplarda

egzersiz programına bağlılığın da arttığı gösterilmiştir. Görev bütünlüğü, grup üyelerinin ortak amaç ve görevlerini başarmak için birlikte çalışmalarını ifade eder oysa sosyal bütünlük grup üyelerinin birbirleri arasındaki kişiler arası çekiciliği gösterir.

Carron ve arkadaşlarının (1998) egzersiz ve spor ortamları için yaptıkları grup bütünlüğü tanımı, Festinger ve arkadaşlarının (1950) önerdikleri tanımdan daha yararlıdır çünkü o tanım bütünlüğün görev ve sosyal yönüne de hitap eder. Carron (1982) ayrıca egzersiz ve spor ortamları ile sistematik çalışan uyumlu kavramsal bir sistem geliştirmiştir. Carron'ın modelinde spor ve egzersiz ortamlarındaki bütünlüğün gelişimini etkileyen faktörler ya da dört önemli öncülleri: çevresel, kişisel, liderlik ve takım faktörleridir (Weinberg, Gould, 2015).

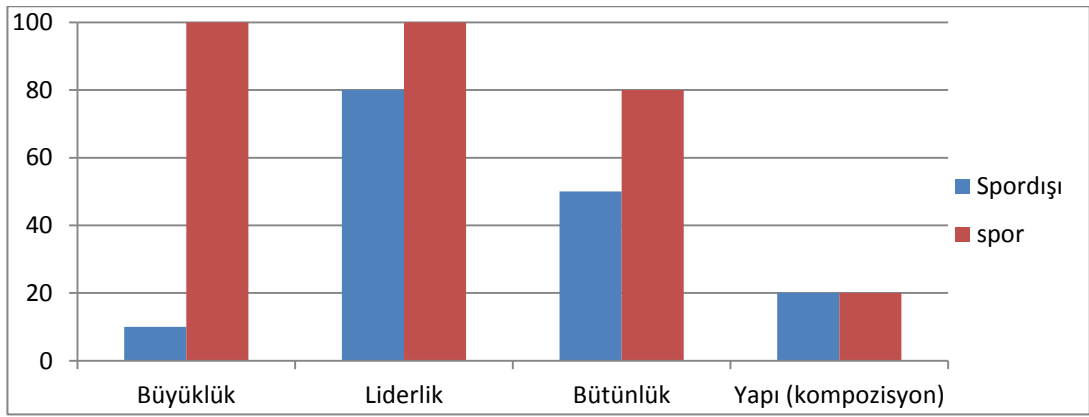
Şekil 3. Grup bütünlüğünün kavramsal modeli (Widmeyer ve Ark. 1985)

Grup Dinamiği

Sporda grup ve grup dinamiğinden söz ederken akla ilk gelen genellikle takım sporları olmaktadır. Ancak daha sonra da görülebileceği gibi grup ya da takımın; güreş, yüzme, okçuluk gibi bireysel spor dallarında yarışan sporcuları da kapsadığı anlaşılacaktır. Örneğin, Atletizmde 4x100 ve 4x400 yarışmalarının bir takım yarışması olduğu herkesçe bilinmektedir (Tiryaki, 2000).

Widmeyer ve ark. (1992) ile Freedman ve arkadaşlarına (1989) göre, “grubun yapısı ve doğası, grubun gelişim yasaları, grubun kişiye etkisi, grubun bireye etkisine yol açan süreçler, grubun diğer gruplarla ve kurumlarla ilişkisi ile ilgili bilgilerin geliştirilmesi ve buna yönelik çalışma alanı” grup dinamiğini oluşturur (Özerkan, 2004).

Grup dinamiği ile ilgili olarak sportif ve spor dışı ortamlarda yapılan araştırmalarda, hangi konuların daha fazla ele alındığı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 4. Spor ve spor dışı ortamlarda, grup dinamiğinin araştırılan konuları (Widmeyer ve Ark. 1992)

Koç (1994)' un aktardığına göre Kurt Lewin, gruplar üzerinde yaptığı araştırmalar sonucunda grup dinamiğini şu şekilde açıklamıştır: “Grubu içerisinde yer alan her aza, diğer elemanlarla belirli ilişkiler içindedir. Bir grup elemanı, diğer grup elemanlarıyla az ya da çok, ama mutlaka zihinsel ve duygusal olarak birbirlerini etkiler” (Özerkan, 2004). Başka bir açıdan bakıldığında ise grubu oluşturan her birey kendi görevi ve sahip olduğu konumu ile ilişkili olarak, karakter yapısı çevresine bağlı olduğu grubu belli ölçülerde etkileyebilir. Bu birebir etkileşimler sonucunda meydana çıkan duruma grup dinamiği diyebiliriz.

Grup dinamiği genellikle; bir grup içinde oluşan ilişkiler, grupların oluşması ve işleyişi anlamında kullanılmaktadır. Grubun üyeleri nasıl etkilediği, grup kurallarının nasıl oluştuğu, bireylerin verimliliğine grupların etkisinin nasıl olduğu sportif grupların anlaşılması ve değerlendirilmesi için önemlidir.

Cartwright ve Zander (1968), tarafından yazılan ‘Grup Dinamikleri: Araştırma ve Kuram’ adlı klasik metinde “Bir kişi gerek insan davranışını anlamaya çalışsın gerekse insan davranışını geliştirmek istesin, grupların doğası hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olması gerekmektedir. Ne insanların mantıklı bakış açısı ne de gelişmiş sosyal teknoloji bireylerin grupların ilişkilendirildiği ve grupların daha büyük bir toplumla ilişkilendirildiğiyle ilgili sorular bütününe bağlı cevaplar olmadan mümkün değildir” der”(Weinberg, Gould, 2015).

Bir grubu ortaya çıkaran kişilerin türlerinin en iyisi olması gerekmez. Fakat bu grubu oluşturan kişilerin birbirlerini tamamlaması gerekmektedir. Bu bireylerin alanında uzman kişiler tarafından gereken eğitim ve antrenman sürecinden geçmeleri zorunludur. Birçok kulüp sezon başında pahalı transferler ile takımlarını güçlendirmeye çalışırlar. Fakat çok az bir kısmı başarıyı yakalamaktadır. Çünkü önce takımdaki eksikler giderilmeli daha sonra transferlerin gruba uyumu sağlanmalı ve onların grup dinamiğine katkıda bulunması için çalışılmalıdır.

Bir grubun istediği performansa ulaşması için grubu oluşturan kişilerin alanlarının en iyileri olmaları gerekmez. Fakat birbirlerinin eksiklerini giderecek ve bir bütün oluşturacak özelliklere sahip olmaları gerekir. Sporcuların belli bir grup sürecinden geçmeleri ve gruba uyum süreçlerini tamamlamış en azından başlatmış olmaları gerekli ve zorunludur.

Grup içinde bulunan birey “Grup Dinamiği” içinde iletişim ve etkileşim şu aşamaları yaşar;

- Grup içinde aynı hedeflerin, değerlerin, kuralların doğması ve gelişmesi,
- Kişilerin aynı amaçları, değerleri, kuralları benimsemesi ve bunlara uyması,
- Böylelikle kişinin gruptan etkilenmesi, tavırlarında ve tutumunda farklılık ve gelişmelerin başlaması,
- Kişinin yeni tavır ve tutum kazanması, gruba dâhil olmadan önce var olan kimi tavır ve tutumların grup içinde ve dışında süreklilik kazanması (Uygur, 2006).

Grup Kavramı Çerçevesinde Spor Takımları

Sporda Gruplar

Spor kelimesi kısıtlı bir kalıbın içine konularak sınırları çizebilecek kadar yüzeysel bir konu değildir. Spor birden fazla insana gereksinimleri ve olanakları doğrultusunda farklı tatlar verebilmektir. Kişinin bilinçli olması onu spora yönelmesine etki etmektedir. Bazı kişiler rahatsız oldukları kilolardan kurtulmak için spor yaparken bazıları yaşamlarından zevk almak için spor yapar ya da sporu para kazandığı bir meslek olarak yaptığı için spora yönelir. Bütün bu spor dalları fiziksel olarak yapılan bir faaliyet ve belli hareketler bütünlüğünden oluşmaktadır. Sporun tanımı; beden eğitimi etkinliklerini özelleştirerek farklı spor dallarında somutlaşmış, üst seviyelerde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri gerekli kılan mücadeleye dayalı ve resmi kuralları olan bir etkinliktir. Amacı yarışmak ve kazanmaktır.

Spor başarıyı yayma ve müsabakada üstün gelme amacını içerir. Bu nedenle fiziksel açıdan daha kabiliyetli bireylerin seçilmesi, seçilenlerin devamlı ve yoğun bir eğitimle yetiştirilmeleri, geliştirilmeleri gerekir. Spor, başarı seviyesinin yükseltilmesi ve kişisel açıdan en üst düzeye çıkarılması yolunda yapılan yoğun bir uğraştır.

Spor; insanın doğal çevresini yaşanılır bir haline getirirken elde ettiği yeteneklerini de geliştiren, belirli kurallar çerçevesinde araçlı veya araçsız, bireysel veya takımla serbest zaman ya da bütün zamanı alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, ruh ve bedeni geliştiren mücadelecî, dayanışmacı ve kültürel bir kavramdır.

Bireyin belli düzenlemeler içinde bedensel etkinliklerini ve motorik becerilerini, zihinsel, ruhsal ve sosyal davranışlarını geliştiren, bu özelliklerin belirli kurallar içinde yarıştırmalarını amaçlayan biyolojik, pedagojik ve sosyolojik bir olgudur.

Evrensel kültürün bir parçası, dili, dini, ırkı ayrı olan kişileri bir araya getiren önemli bir araçtır. Dünya barışına katkıda bulunan çok önemli bir aktivitedir. Bu özelliklerinin dışında çağımız sporu; insanların bedensel ve ruhsal sağlığını pozitif açıdan etkileyen, sosyalliği ve morali yükseltmeye çalışmak amacıyla yapılan hareketler bütünü olarak ifade edilebilir.

Sporda Sosyal Gruplar

Spor; çağımızın modern toplumlarında kültürel ve refah düzeylerinin bir göstergesi olarak anlam kazanan, sosyal yaşamın her anını etkileyen önemli bir olgudur.

Sosyal gruplar; ortak sosyal amaçları takip eden, sosyal ölçüler, ilgiler ve değerlere göre karşılıklı görevleri olan, sosyal bireylerin tanınabilir, yapılaşmış, devamlı birlikteliğidir. Başka bir ifadeyle; karşılıklı rollere, konumlara, değer yargılarına, inançlara sahip ve bu özelliklerinin farkında olarak karşılıklı ilişki düzeni içinde bulunan, fark edilebilen özellikleri barındıran birden çok kişiyi içine alan bir yapıdır. Buna göre aile, sendikalar, dernekler, spor kulüpleri, siyasi partiler, din, hukuk gibi kurumlar birer sosyal gruptur (Yetim, 2011).

Spor ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın ana unsuru olan insanın fizik ve ruh sağlığını geliştirmek, karakter oluşumunu ve özelliklerini gelişmesini sağlamak, bilgi, beceri ve kabiliyet kazandırarak çevreye uyumu kolaylaştırmak, bireyler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin yarışma kuvvetini yükseltmek ve bunun yanında resmi kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan aktivitelerdir. Spor, insanın tabii çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, bireysel ya da toplu olarak serbest zaman faaliyet kapsamı içinde ya da profesyonelce meslekleştirerek yerine getirdiği, sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve bedeni geliştiren mücadelecisi, yardımlaşmalı ve kültürel bir olgudur (Yetim, 2000).

Spor Takımlarında Grup Oluşumundaki Evreler

Grup olmak bir süreçtir ve bu süreç sonunda grup (takım) olunabilir. Grup (takım) olmada dört aşamadan söz edilir:

Keşfetme (biçimlenme) evresi; Bu evre grup elemanlarının (sporcuların ve antrenörün) birbirlerini her açıdan tanımaya çalıştıkları “tanışma evresi” olarak tanımlanabilir.

Grup üyelerin görevleri ve statüleri henüz tam olarak belli olmamakla beraber bu evrenin sonuna doğru tanışma, rollerin konumların belirlenmesi tamamlanır.

Geçiş evresi; Grup elemanlarının görev ve statüleri belirlenmiştir. Bu belirlemeden memnun olmayan oyuncular grup içindeki ilişkileri negatif yönde etkileyebilir. Bu tarz olayların önüne geçmek için antrenör, belirleme yaparken neleri ölçüt aldığını, tavırlarının sebeplerini kesin olarak açıklamalıdır.

Eylem (uygulama) evresi; Bu evre bir önceki evrenin problemleri çözüldükten sonra, oyuncular arasında dayanışmanın başladığı ve geliştiği evredir. Beraber hareket etmenin faydası anlaşılmış, birbirleriyle olan ilişkileri kuvvetlenmiştir. Bütün elemanların ortak hedefi takımın başarısıdır.

Sonlanma evresi; Yaptıkları spor branşı ile alakalı dönemin veya şampiyonanın sona erdiği, elemanların artık beraber çalışmayacakları evredir. Antrenör dönemin veya şampiyonanın, takımın ya da takım elemanlarının genel bir değerlendirmesini yapar.

Bir spor grubunun verimliliğinin artması ya da başarılı olması için eşgüdümün sağlanması gerekir. Grubun çeşitli özellikleri verimliliği olumsuz yönde etkileyebilir. Örneğin, üye sayısı arttıkça eşgüdümün sağlanması güçleşmekte, üyeler arasında etkileşim azalmaktadır (Doğan, 2004).

Spor Takımlarında Grup Bütünlüğü

Spor takımlarında ilk önce “biz” duygusunu geliştirmek gerekmektedir. Bireysel başarının takım sonucuna her zaman etki etmeyeceğini, belli bir seviyeden sonra artık takım olarak mücadele etme ve birbirlerinin açıklarını kapatabilme takım başarısı için önemli bir rol oynadığını, gruptaki herkes tarafından bilinmesi gerekmektedir. Bunun için ise sadece antrenman ve müsabaka sırasında bir araya gelmek yerine öncesinde ve sonrasında da çeşitli aktivitelerle (piknik, yemek, yaz kampları vb.) takımı ya da grubu bir araya getirmek gerekmektedir. Örneğin; A spor takımı, perşembe günü yapacakları kupa oyunu öncesi toplu bir şekilde Y piknik alanında etkinlik düzenlediler. Bu ve bunun gibi eş değer haberler çoğu zaman takım sporlarında grup bütünlüğü (cohesion) ile ilgili olarak yorumlanır. Çünkü sporcuların 24 saat belki de daha fazla aynı işi yapıyor olmaları “biz” duygusunun gelişmesine katkıda bulunabilir. Takım sporlarında bütünlüğü etkileyen dört faktör vardır. Bunlar:

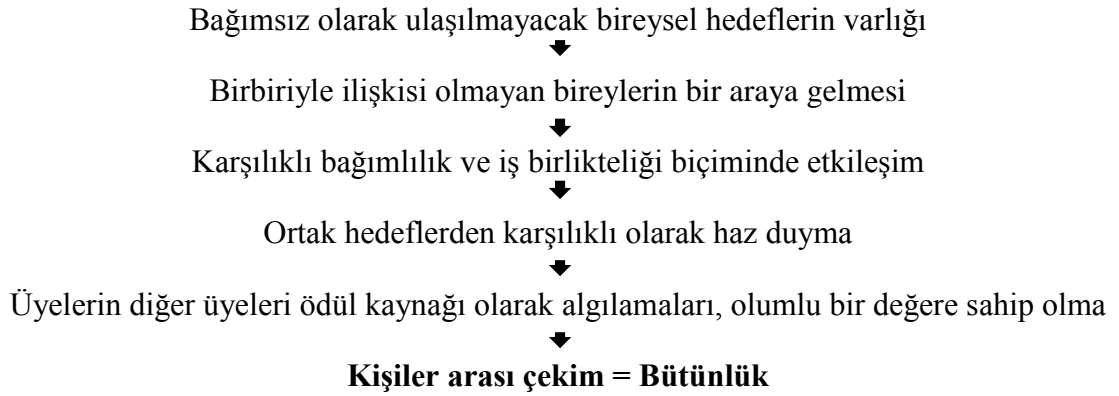
Çevresel faktörler: En genel ve dolaylı olarak grubun birlikte kalmasını sağlayan normatif güçleri gösterir. Çevresel faktörler şunları sunar; oyuncuların yönetimle yaptıkları sözleşmeler, burs alan sporcular, turnuvalar gibi. Bu etkenler her ne kadar bir arada tutsa da

yaş, yakınlık, ya da uygunluk şartları gibi diğer faktörlerde önemli rol oynayabilir. Örneğin, bireylerin birbirlerine yakın olmaları grup gelişimine özendirir için etkileşim ve iletişim fırsatı sunar.

Kişisel faktörler: Grup üyelerinin kişisel özelliklerini gösterir. Her ne kadar durumsal faktörler ligde yer alan tüm takımlara genellikle oldukça sabit şekilde uygulansa da kişisel faktörler de oldukça farklı varyasyonlar oluşur. Carron ve Dennis (2001) spor takımlarında hem görev hem sosyal bütünlük gelişimi ile ilgili en önemli kişisel faktörün bireysel haz olduğunu önermişlerdir.

Liderlik faktörleri: Profesyonellerin grupları ile ilişki kurmak için kullandıkları liderlik stillerini ve davranışlarını içerir. Araştırmalar bütünlük için liderin rolü hayati olduğunu göstermektedir. Özellikle grup elemanlarının görevleri, takımın görevleri, grubun hedefleri bakımından net, iletişimde tutarlı koç ve kaptanlar anlamlı şekilde bütünlüğü etkiler. Ayrıca lider ve grup üyeleri arasındaki uyumluluk algıları gibi belirgin koç-sporcu ilişkisi bütünlük hissinin oluşturulması için önemlidir.

Takım faktörleri: Görev özelliklerini (bireysel ya da takım sporu), grup verimliliği normlarını grup başarısı için isteğini, grup rollerini, grup pozisyonunu ve takım istikrarını gösterir. Başarı ya da başarısızlık paylaşılan deneyimlerin bütünlüğün gelişimi ve sürdürülmesi için önemlidir. Çünkü bunlar bir takım rakip takımların tehditlerine karşı bir arada tutar (Weinberg, Gould, 2015).

Şekil 5. Turner ve Ark.'na göre bütünlük süreci (Tiryaki, 2000)

Spor Takımlarında İletişim Kavramı

Takım sporlarında başarılı olmak için etkili ve doğru bir iletişim gerekmektedir. Etkili ve doğru bir iletişim; takımın hedeflerini, motivasyonunu, dinamiklerini içselleştirilmesini aynı zamanda da spor yeteneklerinin gelişmesini, strateji kazanımını, konsantrasyonunu, kendine güvenini, duygularını, tutumunu ve davranışlarını etkiler. Bu sebepten etkili ve doğru bir iletişim antrenörler, sporcular, kulüp yöneticileri ve diğer grup elemanları için en önemli

bir araçtır. Doğru bir iletişimde takım içerisinde aynı sporcuların performansları ile yüzdeleri yüksek çıkabiliyorken, kötü bir iletişim ya da iletişimsizlik sporcuların yüzdelerini aşağıya çekilebilir. Bu yüzden, etkisiz bir iletişim ile antrenörün ve sporcuların kendi aralarında ne kadar bilgi, beceriye sahip olurlarsa olsunlar başarılı olmaları veya başarıyı sürdürmeleri mümkün değildir.

Takım sporlarında farklı özelliklere sahip sporcular bulunacaktır. Sporcuların duygu ve düşünceleri birbirlerinden farklıdır. Sporcular, iyi bir iletişim ile bu farklılığı olumlu yönde geliştirilebilir ve iletişime katkıda bulunabilirler. Aynı zamanda Curling sporunda sözlü iletişimin yanında beden dili çok önemlidir. Takım içerisindeki sporcuların birbirleri ile vakit geçirmeleri ve birbirlerini tanımaları beden dilini anlamada önemli rol oynamaktadır. Mesela takım kaptanının maç içerisinde beden dili ile gösterdiği hareketleri, takımdaki bütün sporcuların ne anlama geldiğini bilmesi gerekir. Eğer kötü bir iletişim meydana gelir ise yapılan atış başarısızlık ile sonuçlanır.

Takımdaki bütün sporcuların performans ve davranış boyutunda elde edecekleri yüksek kazanca olanak veren antrenman özelliklerinin mükemmelliği durumunda takım çalışmalarının değeri ölçülmeyecek kadar fazladır. Takım antrenmanlarında en çok yapılan hata sporcuların daha fazla fiziksel gelişmelerine ağırlık verildiği, bunun yanında sosyal gelişmelerini sağlamaya yönelik çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Bu durum, takım tarafından temsil edilen sosyal çevrenin sporcuya yabancılaşmasını neden olacak, böylece antrenmanın kalitesi azalacak ve sporcu performansında belirgin düzeyde bir düşüşün olduğunu gösterecektir (Uygur, 2006).

İletişimin Tanımı

İletişimin canlı varlıklar arasındaki iletiler aracılığıyla toplumsal etkileşim olduğu ve iletişimin durağan bir yapı değil, dinamik bir yapı-süreç olduğunu söyleyebiliriz. İletişim bir bakıma, kişisel olarak yapılan bir “gönderim-alım” olayı olarak yorumlanmaktadır. İletişim bilgi alış-verişi anlamına gelmektedir. Vericiden alıcıya gönderilen bilgi veya haber süreci olarak ifade edilir. Bu açıdan iletişim, kişinin toplumsal ve kültürel çevresi ile ilişkilerine göre gelişen ve değişiklik gösteren bir bakıma bireyi değiştiren bir süreçtir (Gökçe, 2001).

İletişim, farklı hedeflere ulaşmak için kelimelerin ve diğer simgelerin kullanılmasıdır. Belli yüz mimikleri, vücut devinimleri ve fiziksel görünüm bu simgelerden bazılarıdır. İletişime geçmek, kompleks ve zaman alan bir eylemdir. Fakat iletişim sürecini daha iyi anlamak ve onu daha etkili bir biçimde kullanmak gerekir. Bunun için ise anahtar diyebileceğimiz konu, iletişimin verimli olmasına mani olan nedenlerin bilincinde olmak ve

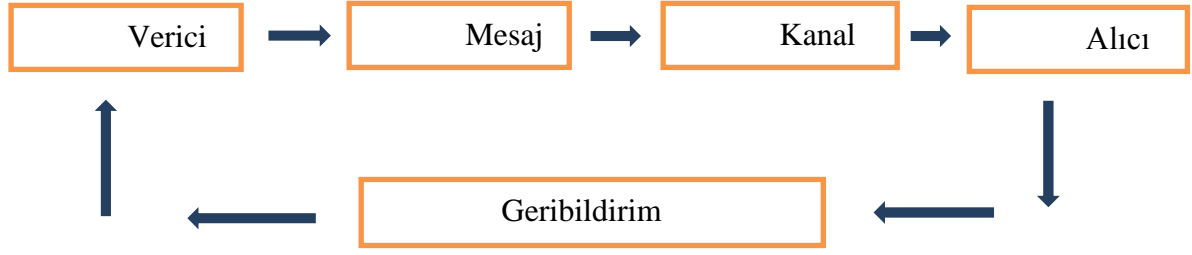
bu­ların üste­sin­den gel­me­nin yol­la­rını bul­mak­ta­dır (Sayers, Bingaman, Graham, Wheeler, 1993).

Ünsal Oskay ise ile­ti­şimi geniş bir alanda tanımlar: İle­ti­şim bir­bir­le­rine ortamdaki nesnelere, olaylar, olgular ile ilgili de­ğiş­me­leri haber veren, bunlarla alakalı bilgilerini karşılıklı aktaran, benzer olgular, nesnelere, problemler karşısında aynı duygular taşıyıp bunları bir­bir­ine karşı dile getiren kişilerin meydana getirdiği topluluk veya toplum yaşamı içinde oluş­an tutum, yargı, düşünce ve duygu bildirimleridir (Bıçakçı, 2002).

İle­ti­şim; kavram olarak kullanıma girdiği XIX. yüzyıldan XX. yüzyılın başlarına kadar telefon, telgraf gibi basit seviyedeki ile­ti­şim araçları bağlamında ele alınmış ve kişiler arasında söz konusu araçlar aracılığıyla ileti alış-verişi olarak tanımlanmıştır. Buna göre eğer ile­ti­şim bir kişiden diğerine ileti gönderimi ise bu aynı zamanda çizgisel işleyen bir süreçtir. Daha sonralarında ile­ti­şim bilimciler arasında ile­ti­şimin çizgisel bir süreç olarak değil de bir ilişki ve etkileşim ortamı olarak tanımlanması eğilimi giderek ağırlık kazanmaya başlamıştır. O halde ile­ti­şim, ileti alış-veriş ilişkisinden ibaret kolay bir yüzeysel süreç değil kompleks, çok boyutlu, çok yönlü, çok amaçlı bir ilişki ortamıdır. Dolayısıyla da ile­ti­şim gönderici (kaynak), ileti, araç, alıcı (hedef) gibi unsurlar arası doğrusal işleyen bir süreç değil çok yönlü, girift bir ilişki alanı, bir işleyiştir. Bu açıklamalara bakılarak ile­ti­şim sadece ileti aktarımı değil aynı zamanda ileti üretimi, sadece bilgi aktarımı değil aynı zamanda bilgi üretimi de gerçekleşmektedir (Gökçe, 2001).

Yukarıda yapılan tanımların hepsi doğrudur. Ancak ile­ti­şim olgusunu en geniş kapsamıyla sosyolojik açıdan şöyle tanımlayabiliriz: “Bilgi, düşünce, duygu, tutum ve davranışların kişiler/toplumsal birimler arasında belirli yollar/kanallar kullanılarak karşılıklı olarak aktarılmasıdır. Bu tanımında beş öge vardır: Bunlar mesajı veren, mesajı alan, mesajın kendisi, mesajın gönderilme yolu/kanalı ve mesaja yanıt ya da tepkinin gelmesidir. Şematik olarak ise şöyle gösterebiliriz.

- Verici (iletişimi başlatan, mesaj veren)
- Alıcı (iletişimin hedefindeki kişi/ler)
- Mesaj (duygu, düşünce, bilgi, tutum, davranış v.b.)
- Kanal (mesajın gönderildiği yol, kanal, ortam)
- Geribildirim/geri beslenme (alıcının mesaja tepkisi, yanıtı). (Aziz, Dicle, 2017)

Şekil 6. İletişim süreci (Ergin, Birol, 2000)

Etkili İletişim

Yüz yüze yapılan iletişimde en etkili iletişimdir. Etkili iletişim, karşımızdakini duymak değil dinlemektir. Duymak pasif bir eylemdir. Dinlemek ise aktif olarak yapılan bir eylemdir. Etkili iletişimde; “Karşımızdaki kişilere saygı duymalıyız”, düşünce, fikir veya değerlendirmelerde tamamıyla zıt kutuplarda bile yer alsak iletişim kurduğumuz kişinin duygularını anlama ve saygı gösterme çabasında bulunmalıyız.

“Empati kurtmalıyız”, kişi kendisini karşısındakinin yerine koymalı, olaylara onun bakış açısıyla bakmalıdır. “Karşımızdakini ‘empati yaparak dinleme’ liyiz”, kişinin kendi nesneliliğini yitirmeden problemleri, karşısındaki kişinin içinde olduğu durumu ve onun görüş açısını dikkate alarak dinlenmesidir. “Gerçekçi ve doğal, abartıdan uzak, olduğu gibi davranmalıyız”, göz temasının önemli olduğunu unutmamalıyız. “İlgileniyor gibi gözükp dikkati başka tarafa çekecek davranışlardan kaçınmalıyız”, etkili iletişimde birey iletişimde bulunduğu kişiyle ilgilendiğini, ona fiziksel olarak dikkatini verdiğini vurgulamalıdır (Erdem, 2005).

İletişimin Türleri

Sözsüz İletişim: Sözsüz iletişim; jestler, mimikler, vücut hareketleri veya ses boyutları gibi görsel göstergeler üzerinden gerçekleşir ve iletişimin özellikle yüz yüze iletişimin mühim bir tarafını meydana getirir (Gökçe, 2001). Öyle ki hiçbir iletişim görsel göstergeler olmaksızın düşünülemez. Mesela, elini size karşı kaldırmış, gözlerini fazlaca açmış bir insanın sizi sevdiğini söylemesine ne kadar inanırdınız? İletişim yüzdeki anlamları, göz hareketlerini, duruşu, beden dilini, giyim kuşamı, sesin özelliklerini de içerir. Duygu ve düşünceleri söyleyemediğimiz anlarda bir bakış, bir jest, bir mimik bazen kelimelerden fazla anlam taşımaktadır.

Sözlü İletişim: İletişim; iletişimde bulunmak isteyen taraflar (kişi, grup, örgüt) arasında sözle yani konuşarak, ağızdan çıkan seslere semboller yükleyerek, onları kodlayarak verilen sözlü mesajlarla yapılır. Bir diğer deyişle sözlü dille yapılır. En yaygın ve en etkili

iletişim türü çoğunlukla sözlü iletişimdir (Aziz, Dicle, 2017). Sözlü iletişimde yararlanılan her türlü sözel ve yazılı işaretlere sembol adı verilir.

Yazılı İletişim: Diğer iletişim ögelerinde meydana çıkabilecek sorunları ortadan kaldırmak için kullanılan iletişim türüdür. Fikir ve düşünceleri, araştırma ve değerlendirmeleri, bilgi ve yeni gelişmeleri kaynağa göndermek için kullanılan yazılar, ifadeler, hatıralar, görüşlerin en doğru bir şekilde kaynağa gönderilmesi amacıyla yazılı iletişim kullanılır. Yazılı iletişim hayatın her aşamasında yaygın olarak kullanılmaktadır ve genellikle iş hayatında, resmi olan ilişkilerde sık sık kullanılmaktadır.

İletişimin Süreci

İletişimin sürecini birkaç cümleyle özetleyebiliriz. Kaynak, iletmek istediği hususları önce başkalarınınca algılanabilir ve anlaşılabilir işaretlere dönüştürüp kodlar ve kodladığı bu iletileri bir vasıta (sözel ve görsel kanal) aracılığıyla gönderir. Amaç aktarılan bu mesajı algılamak, yorumlamak ve bu yorumlara göre oluşturduğu tepkilerini kodlayıp geri göndermektir. Çoğu zaman kaynak, alıcının tepkisine göre, yani alıcının mesajı anlama ve yorumlama sonucunda gösterdiği tepkiye istinaden, kendi amacının karşısındaki algılama sonucu ile örtüşüp örtüşmediğini kontrol etme olanağına sahiptir (Gökçe, 2001).

İletişimi Engelleyen Faktörler

İletişime geçeceğin kişi ya da toplumla ilişki temelini oluşturduğundan iletişimi engelleyen etmenler üzerinde durulmalıdır. Yaşamımızda etrafımızdaki bazı kişilerle iletişime geçmek rahat ve güzel oluyorken, bazılarıyla kurduğumuz iletişim ise gelişigüzel olabiliyor. Farklı olmayan kişilik özellikleri, aynı ilgi ve hobiler, birbirine yakın değer ve dünya görüşü, yakın ahlak anlayışı ve eğitim seviyesi gibi birçok faktör ilişkilerde temel öneme sahiptir. Kişiler arası iletişimde ise asıl belirleyici olan dinleme becerisidir. Mesela; karşıdaki bireyin tam olarak ne ifade edeceğini anlamadan yorum yapmak iletişim kurduğun kişi tarafından yanlış anlaşılır ve bu durum iletişimi olumsuz yönde etkiler.

Başka bir deyişle destekleyici iletişim yerine savunucu iletişim davranışları, empatide başarısızlık, rol ve statü ilişkilerinin tanımındaki ayrımlardan doğan sorunlar, amacın belirsizliği veya sapması iletişimi engelleyen sebeplerden bazılarıdır (Erdem, 2005). İletişimde bazen sorunlar çıkmasının temel nedenlerinden biri, birçok kişinin problemin kaynağının kendilerinden değil, başkalarından kaynaklandığına inanması ve bu yüzden kendi iletişim becerilerini geliştirme ihtiyacı duymamasıdır. İletişimde kopukluklara neden olan bir diğer durum insanlar arasındaki güven eksikliğidir. (Ör. takım arkadaşları, antrenörler, egzersiz liderleri ve egzersiz yapan kişiler.) İletişimin etkili gerçekleştirilebilmesi için

özellikle bireyler arasında dostça ilişki ve güvenin geliştirilmesi gerekir (Weinberg, Gould, 2015). Ayrıca takım iletişimini bozan bir diğer neden ise sporcunun başarıyı üstlenmesi, başarısızlığı ise takım arkadaşlarına mal etmesidir.

Sporda Grup İletişiminin Önemi

Grup iletişimi gruplarla, takımlarla yapılan iletişim türüdür. Kişilerarası iletişimden farkı, iletişimde bulunan tarafların sayısal fazlalığının bulunmasıdır. Grup içerisinde mesajı veren tek olmakla birlikte, alıcı taraf sayıca fazla olabilir (Aziz, Dicle, 2017). Takım sporlarında, sporcuları bir araya getiren ortak bir hedef vardır. Hedefe ulaşmak için ise etkili bir iletişimin olması gerekmektedir. Bu iletişim içerisinde yoğun bir bilgi ve duygu alışverişi söz konusudur. Bu alışveriş grubun süreçlerini meydana getirir. Grup süreçlerini olumsuz etkileyen iç ve dış etkenler, iletişimin bozulmasına neden olur bu durum sporcuların performansını ve grup motivesini olumsuz etkiler.

Takım iletişimde, grubun dinamiği ve büyüklüğü oldukça önemlidir. Takım iletişimi, grup dinamiğinde sadece bireysel yeteneklerin ve kalitenin geliştirilmesi ile mümkün olmamaktadır. Şöyle ki çeşitli bireysel özelliklerin yanında, kişilerarası kolektif uyumun hem sosyal ilişkiler açısından hem de oyunun gerektirdiği teknik-taktik özellikler açısından sağlanması gerekir. Aynı zamanda bu uyum sadece sporcular için önemli olmayıp antrenör, kulüp idarecisi, aile ve takımı etkileyen spor ortamında bulunan sosyal gruplar içinde önemlidir. Bu tarz grupların grup dinamiği konusunda Darwh Cartwright, ve Alvin Zander'e göre grubun yapısı, grubun oluşum ve gelişim kanunlarını, grubu oluşturan bireyler arası ilişkileri ve grubun diğer gruplarla olan ilişkisini kapsamaktadır.

Grup büyüklüğünde ise en uygun sınırların üzerine çıkarılması durumunda grubun her bireyi için gerek görevle ilgili olarak, gerekse sosyal anlamda iletişim zorlaşacaktır. Bunun yanı sıra, grup büyüklüğünün optimal sınırları aştığı durumlarda grup içerisindeki kişilerin aktivitelerinin planlanması ve koordine edilmesi zorlaşmaktadır. Steiner'e göre, bir grubun büyüklüğünün bir dereceye kadar artırılması grubun potansiyel verimliliğini arttırmaktadır. Ancak belirli bir noktadan sonra bu artış eğrisinin plato oluşturma eğiliminde olduğu görülecektir. Yani artan grup büyüklüğüyle beraber bireysel verimlilikte bir düşme söz konusudur (Doğan, 2007).

İletişimin Sporcu Performansı Üzerindeki Önemi

İletişimin sporcuların kendi aralarında, sporcuların antrenör ile olan ilişkilerinde belirleyici ve önemli yararları vardır. İletişim bütün ilişkiler için binanın temeli gibidir. Etkili bir iletişim kurmak oyuncular arasında pozitif eleştiri ve devamlı bir etkileşim sağlamaktadır.

Takım içerisinde bulunan bireylerin, sözlü olarak ve beden diliyle gösterdikleri davranışlar, bir mesaj taşır. Bu mesaj takım başarısı ve performansı üzerinde etkili olur. Mesela antrenörlerden ve sporculardan gelen olumlu bir tavır, bekleme ve sadece tepki verme şeklindeki bir vaziyet almayla birlikte olabilir; yani sporcunun performans yeteneğine karşı gösterilen olumlu bir tepki, takım arkadaşlarını daha aktif bir şekilde etkilemesine ve antrenmanlarda sergilenen gayretin artmasına yol açabilir (Bauman, 1994).

Bir grubun tüm elamanlarıyla en üst seviyede başarı sergileyebilmesi için takım içindeki rollerin yanı sıra, görev ve sorumluluklarında belirlenmesi oldukça önemlidir. Takım içerisindeki görevler, bireylerin birbirleriyle olan farklılıklarını anlamalarına yardımcı olurken, takım içerisindeki bireylerin bağlılığı ve bir hedefe doğru yürümesi söz konusudur. Sporcular için takım ruhu, takım bütünleşmesi/bağlılığı takım olmak, takım kimyası, sinerji, takım oyunu gibi kavramlar takım/sporcu performansı için önemli olgulardır (Bıçakçı, 2002).

Antrenörler genellikle bütün sporcuların hem fikir olmasını sağlamak için takımdaki bütün oyuncuların uyumunu vurgulayan oyun planları tasarlar. Örneğin Curling’te etkili olmak için bütün oyuncular doğru pozisyonda olmalı ve takım içindeki rollerini bilmelidir. Bütün sporcular üzerlerine düşen görevleri antrenmanda ya da maçta yeri ve vakti geldiğinde sergilemelidirler. Bunun için ise antrenöre düşen görev sporculara nasıl aktarabileceği konusudur. Eccles ve Tran bazı önerilerde bulunmuşlardır; “Çoklu algısal dil kullan, Tekrarlar kullan, Kalıcı sunumlar kullan, Nedenleri açıkla, Takım üyelerini (sporcuları) dinleme becerilerini artır” gibi (Weinberg, Gould, 2015).

Sporda Etkili İletişimin Takım Performansına Etkisi

Birçok sporcu antrenmanlardan ve müsabakalardan zevk alırken, diğerleri performansları hakkında kendilerini mutsuz ve yıkılmış bir durumda hissetmektedirler. Bu tür duygulara kapılan sporcular için antrenmanlar ya da müsabakalar fiziksel ve duygusal olarak yararsız hale gelmekte; korku, kaygı, düş kırıklığı ve üzüntü kaynağı olmaktadır. Bu tür duyguların oluşturduğu durumun değerlendirilmesinde ortaya olumsuz düşünceler çıkmakta ve sporcu her geçen gün performans kaybına uğramaktadır (Henschen, William, 1995-2012).

Elis (1982), sporcuların yüksek performansa ulaşmalarını engelleyebilecek dört genel olumsuz düşünce türü belirlemiştir (Duda, 1998). Bunlar;

- 1) Sporda iyi olmalıyım ve iyi olmazsam ben değersiz ve beceriksiz bir insanım,
- 2) Diğer insanların sevgi ve onayını kazanabilmek için en iyi performansımı göstermeliyim. Eğer böyle olmazsam korkunç olur,
- 3) Herkes her zaman bana sevgi ve güven ile yaklaşmalı,

4) Hayat şartlarını düzenlenmeli böylece istediğimi kolayca ve çabuk elde edebilirim.

Yukarıda belirtilen bu dört düşünce türü sporcular için çok büyük bir duygusal endişeye sebep olabilir ve başarı durumunda zaten var olan baskının artmasına neden olur. Bu bağlamda antrenmanlarda ve müsabakalarda sporcu bu gibi olumsuzluklardan korumak için en büyük görev antrenörlerine ve takım arkadaşlarına düşmektedir. Özellikle etkili antrenörler sporcularının rekabet ortamında performanslarını artırmak için aşağıda yer alan yüksek davranış özelliklerini göstermek zorundadırlar:

- a) Antrenmanların ve müsabakaların zor olabileceğini vurgulamak ve bu tür çalışmaların kendi performansları için önemli olduğuna inandırmak,
- b) Teknik ve taktiksel açıdan onları yetiştirme ve eksiklerini tamamlamak,
- c) Takım sporcuları arasındaki iletişim kanallarının sağlıklı çalışmasını sağlamak,
- d) Takım performans aktivitelerini düzenlemek ve kontrol etmektir.

Belirtilen bu özelliklerin antrenör tarafından uygulanabilmesi ve uygulama sonuçlarının sporcu performansına ne kadar yansıdığı belirlenmesi için gerek sporcular gerekse antrenör-sporcular arasında kuvvetli bir iletişim bağının kurulmasını zorunlu kılar.

David Yukelson kuvvetli iletişimin bir çalıştırıcının, sporcunun, spor yöneticisinin ve spor psikoloğunun sahip olabileceği en etkili araçlardan biri olduğunu savunmaktadır. Bu sebeple koçlar, sporcuların kendilerine yardım ettiği hissini geliştirmesi ve her bir sporcunun ortak amaçlar etrafında beraber mücadele etmesi için net bir iletişim modeli kurmalıdır. Bu da koçun takıma olan tutumu, karakteri, antrenörlük felsefesi ve sabırlı bir şekilde sporcularıyla ilişki halinde olması kurulacak olan net bir iletişim modeli ile başarılabilir (William, JM., 1993).

Antrenör ilk olarak takımda bulunan sporcuların güvenini ve saygısını kazanmalıdır ancak bundan sonra güçlü bir iletişimin takım açısından ne kadar önemli olduğunu görebilir. Antrenörün genelde sporcu grubunun güvenini kazanması güçtür ve zaman alır. Bu düşünüldüğünde çalıştırıcı, sporcularına bireysel olarak sürekli soru sormalı ve onları dinlemek için zaman ayırmalıdır. Sporcularının insanlar arası ilişkilerini, ilgilerini, hobilerini, fobilerini ve başarı hakkındaki fikirlerini öğrenmeli, egzersizlerden veya yarışmalardan kaynaklanan baskılar ile kişisel şüpheler, güven, bilinç, tutarlılık ve kendine güven hakkındaki konulara ilişkin görüşlerini almalıdır. Sadece onların spor hayatlarını değil spor dışında hayatlarını etkileyen problemler hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Antrenörler genellikle sporcuların fiziksel performansları ile yakından ilgilendikleri, taktiksel ve teknik konuşmalarda daha fazla yöneldikleri için iyi bir dinleyici olmayabilirler.

Aynı şey sporcular için de geçerli olabilir. Çünkü dinlemek kolay değildir. Yüksek derecede konsantrasyon ve çabaya gerek vardır. Özellikle müsabaka öncesi yapılacak olan sözel iletişimde antrenörün hemen her söylediği sporcular tarafından iyi bir şekilde algılanmasında sıkıntılar yaşanabilir. Bu amaçla hem antrenörün sporcuların duygularını, hem de sporcuların antrenörün duygularını anlayıp paylaşabilmek yeteneğini kazanabilmeleri için takım sporcularının birbirlerini iyi tanımaları gereklidir.

Özellikle sporda başkalarının duygusunu kavrayabilmek sporcu açısından çok değerlidir. Çünkü sporda her türlü duygu ve davranış sporcu performansını bazen arttıran bazen de düşüren bir etkiye sahiptir. Ancak spor takımlarının farklı kültürlerden, sporculardan oluştuğu düşünüldüğünde bu olay takım içinde daha zorlaşmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen veriler; yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik statüler, dinsel görüş ve ırk farklılıklarının insanlar arasındaki duyguları anlatmakta zorluklar yarattığı yönündedir.

Takım içinde başkalarının duygularını anlayabilmenin en önemli karakteristik özelliği yetenek ve açık fikirli olma, inançlarını bir süre bırakabilme, itibarlı olma ve diğer insanları dikkate almaktır. Karşınızdaki insanı anlayabilmek için samimi duygulara gereksinim vardır. Çünkü spor takımlarında elde edilen başarılar kişinin değil tüm takımın başarısıdır. Bu nedenle takımı oluşturan sporcular ve antrenör aynı duygusal olayları birlikte yaşayabilmelidir. Yani başarısızlıklarda üzüntü, başarılarda ise sevinç paylaşımı olmalıdır.

Bu bağlamda takımda duyguların gelişmesine yardımcı olacak öneriler aşağıda belirtilmiştir (Usal, Aslan, 1991).

- 1) Bazı konularda fazlasıyla karşıt olduğunuz bir takım arkadaşı seçin.
- 2) Karşıt görüşünüzü anlatın. Muhakeme edin ve kendi gerçek görüşünüz için aşağıdaki dört durumu takip edin.
 - a) Kendi durumunuzu doğru, takım arkadaşınızınki yanlış
 - b) Takım arkadaşınızın durumu doru, sizinki yanlış
 - c) İki durum da doğru ve iki durumda yanlış
 - d) Hangi tarafın doğru ve yanlış olduğu önemli değil, sonuçta bu dört durumda doğru olduğu söylenebilir.
- 3) Sizin için önemli olan problemin, kabul ettiğiniz durumunu ve hayalinizi geçici olarak, diğer durumlarda nasıl olabileceğini hissetmeye çalışın.
- 4) Bu dört basamağı geçtikten sonra sadece olayları kabul etmeyecek, takım arkadaşınızı anlayacaksınız.

Curling

Curling 'in Tanımı

Curling buzun üzerinde oynanan bir takım sporudur. Bu spor olimpik bir spor olmakla beraber 1500'lü yıllarda ortaya çıkan Kuzey Avrupa ülkelerinde buz tutan göl veya göletlerin üzerinde oynanarak başlamıştır.

Curling 1 alternatif 4 asıl oyuncu olmak üzere toplam 5 sporcudan oluşan bir takım sporudur. Buzun uzunluğu 140 ayak yani 45.720 cm uzunluğunda, genişliği 15 ayak yani 4.75 m'dir. Buzun her iki ucunda bulunan ev diye tabir ettiğimiz yer, iç içe geçmiş halkalardan meydana gelmektedir. Hedef, buzun üzerinde 19.96 kiloluk granitten yapılmış taşları evin merkezine kaydırarak ataktır.

Oyuncuların amacı ise, taşları evin merkezine en yakın mesafeye atmak ve mümkün olduğunca çok sayıda taş veya taşlar biriktirmektir. Oyun en fazla 8 ya da 10 devreden oynanır. Yedek oyuncu hariç her oyuncunun 2 taş atma hakkı vardır. Her devrede 16 taş sonunda merkeze en yakın taş veya taşlar puan olarak değerlendirilir. Oynanan devrelerde yalnızca bir takım puan alabilir. 8 ya da 10 devre sonunda puanlar toplanır ve kazanan takım belli olur. Bu spor her yaş gruplarının sosyalleşmek, üst düzeyde yarışmak ve zevk almak için oynadıkları olimpik bir oyundur.

Curling'i benzersiz yapan kavram ise süpürmedir. Oyuncular taşın hareket ettiği ön kısmı taş durana kadar süpürmeye devam eder. Süpürgelerin sürtünmesi taşların önündeki buzun moleküler bir katmanını eritir. Bu süpürme ile oluşan ısınma (erime) taşın daha uzağa, düz ya da dönerek hareket etmesini sağlar.

Curling 'in Tarihi

Curling aktif olarak Avrupa'da 30'dan fazla ülkede, Asya'da, Kuzey Amerika'da, Yeni Zelanda'da ve Avusturalya'da oynanmaktadır. Oyuncuların çoğunluğu İskoçya, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşamaktadır.

Curling oyunu yüzlerce yıl önce Kuzey Avrupa'da donmuş göllerde oynanmaya başlanmıştır. Oyunu etkilememek için donmuş gölün etrafları çizilip oyun alanı korumaya alınırdı. Bu buzlar genellikle doğal buzlardır. Buzun sıcaklığı 0°C ve altı olmak zorundadır. Gelişimi kuzey bölgelerinde olmuştur. Sonrasında 1800'lü yıllarda Kuzey Amerika'ya gelmiştir ama öncelikle Kanada'da oynanmaya başlanmıştır. 1900'lü yıllarda ise artık yapma buzların üzerinde oynanmaya başlanmıştır. Bu sistem artık sıcak iklimlerde de oynanmasına izin vermektedir. Soğutma, kompresörlerden veya büyük kapasiteli elektrik motorlarından

karşılır. Curling sporcuları bu iklimlerde genellikle buz pistlerini patenciler, hokey oyuncularını ile birlikte kullanılmaya ve paylaşılmaya başlamıştır.

Curling İskoçya'nın ata sporu olmakla beraber Perth şehrinde oynanmaya başlanmış ve popüler hale gelmiştir. Curling Uluslararası Yönetim Organını Dünya Curling Federasyonu yine aynı şehirde kurulmuştur. Kraliyet Caledonian Curling Kulübü ise ilk Curling kulübüdür. 1716 Kilsyth Curling takımı dünyada ilk resmi takım olma özelliğine sahiptir ve hala varlığını devam ettirmektedir (Dumlu, 2015).

İskoçya'dan, Kanada'ya göç eden göçmenler gittikleri yerlere bu sporu tanıtmışlar ve oynamışlardır. Kuzey Amerika'da 1807 yılında kurulan Royal Montreal Curling kulübü buradaki en eski spor kulübüdür ve halen daha aktiftir. ABD'de 1830 yılında Curling kulübü kurulmuş ve oyun tanıtılmıştır. İskoçlar tarafından Curling sporu 19. yüzyıl sonlarında İsveç'e ve İsveç'e tanıtılmıştır (Dumlu, 2015). İlk kez 1924 yılında Kış Olimpiyatları'nda bir olimpiik spor olarak yer alan Curling, 1998'den beri kış olimpiyatlarında resmi spor olarak yer almaktadır.

Türkiye'de Curling

Türkiye'de Curling 2009 yılında, 2011 Dünya Üniversitelerarası Kış Olimpiyat Oyunları'na Erzurum'da ev sahipliği yapmamız nedeniyle yapılmaya başlanmıştır. TBPF'nu tarafından bir balon içerisinde seyyar buz pisti alınarak Kocaeli ilinde kurulmuş ve alt yapı çalışmaları burada başlatılmıştır. Yine aynı yıl içerisinde Dünya Curling Federasyonu'nun takviminde yer alan kurslara Prag ve Füssen şehirlerinde eğitim görmek için sporcu-buz teknisyeni-antrenör olarak kursiyerler gönderilmiş ve aynı zamanda WCF üyelik işlemleri başlatılmıştır.

Milli takımın oluşması ve 2011 yılına hazırlık için İskoç asıllı olan İngiliz Brain Gray ile antrenör olarak anlaşılmıştır. İlk önce Kocaeli ilinde kamp düzenlenerek milli takım seçmeleri yapılmıştır ve seçilen sporcular İskoçya'nın Glasgow şehrinde 1 aylık çalışma dönemi geçirmişlerdir. Aynı dönemde 2010 yılında Avrupa Şampiyonası C Grubu Müsabakalarına katılan kadın milli takımımız katıldığı ilk resmi turnuvada 2. olarak Avrupa Şampiyonası B Grubuna yükselmiştir. Yine aynı dönemde Karışık Takımlar Şampiyonası'na katılım sağlanmış ve milli takımımız ilk galibiyetini Hollanda karşısında almıştır.

Türkiye Curling Federasyonu 2019 verilerine göre lisanslı sporcu sayısı 961, faal (vizeli) sporcu sayısı 638 ve toplam kulüp sayısı 104' tür. Curling Federasyonu 2016 yılında bağımsız federasyonlar arasına katılmıştır.

Olimpiyatlarda Curling

Curling 1998 yılından beri kış olimpiyatlarında oynanan resmi bir spor dalı olmakla beraber şunda erkek ve kadın turnuvalarını içerir. 2018 yılında yapılan Kış Olimpiyatları'na ise ayrıca karışık çiftler dahil edilmiştir. Karışık çiftlerde Kanada altın, İsviçre gümüş ve Norveç ise bronz madalya kazanan ülkelerdir.

Curling ilk defa 1924 yılında Kış Olimpiyatları'nda açık alanda oynanmıştır. Bu oyunlarda Büyük Britanya ile İrlanda takımı altın, İsveç takımı iki gümüş, Fransa takımı ise bronz madalya kazanmıştır.

1998 ve 2002 yıllarında Kanada erkek takımı gümüş madalya kazanırken, 2006-2010-2014 yıllarında altın madalya kazanmıştır. Kadınlar takımı ise 1998 ve 2014 yıllarında altın, 2010 yılında gümüş, 2002 ve 2006 yıllarında ise bronz madalya kazanmışlardır. 1998 yılından beri Kanada'nın kadın ve erkek takımının madalya almadan ayrıldığı tek kış olimpiyatları 2018 yılı Peyongchang Kış Olimpiyatları'dır. Ama bu yine de Kanada'nın Curling branşında üstünlüğünü etkilememiştir.

Curling Oyun Kuralları

Oyun alanı (Sheet).

Buz sheetinin uzunluğu 45.72 metre genişliği ise maksimum 5 metredir. Bu sahanın etrafında oyun alanını belirleyen çizgiler veya çevresine yerleştirilen bumper (sünger) dediğimiz malzemeler ile belirlenmiştir. Eğer bir arenanın yada sahanın genişliği bu ölçüler için yeterli değil ise, uzunluk minimum 44.50 m., genişlik minimum 4.42 m. olarak uygulanabilir (Dünya Curling Federasyonu, 2018). Tesisin büyüklüğüne göre oyun alanları yan yana bir veya birden fazla olabilir.

Sheet' in karşılıklı her iki ucunda, buzun içerisinde, kenardan kenara uzanan, açıkça görülebilen aşağıdaki çizgiler bulunmaktadır:

- Tee line (tee çizgisi), en fazla 1.27 cm genişliğindedir. Bu çizgi buzun her iki ucundaki evi eşit bir şekilde ortadan yatay olarak ikiye ayırır.
- Back line (arka çizgi), 1.27 cm genişliğinde olup dış kenarını yani evin arka kısmını belirleyen çizgidir.
- Hog line (ihlal çizgisi), 10.16 cm genişliğindedir. Tee çizgisine 6.40 metre uzaklıkta olup oyun alanını belirleyen ve taşı en son bırakma yeri olarak da bilinen ihlal çizgisi dediğimiz çizgidir.
- Centre line (merkez çizgisi), en fazla 1.27 cm genişliğindedir. Tee çizgisinin ortasından geçerek sahayı hack' ten hack' e iki eşit parçaya böler.

- Hack line (hack çizgisi), 0.475 uzunlukta ve en fazla 1.27 cm genişliğindedir. Tee çizgisine paralel olarak, Centre line' ın her iki tarafına yerleştirilmiştir.
- Courtesy line (nezaket çizgisi), 15.24 cm uzunluğunda ve 1.27 cm genişliğindedir. Sheet' in her iki tarafında karşılıklı bulunur ve hog line' ların 1.219 m dışında, ihlal çizgisine paralel olarak uzanır. Rakip takım atış yapana kadar diğer oyuncuların durması gereken yer olarak bilinmektedir (Dünya Curling Federasyonu, 2018).

Tee çizgisi ile merkez çizgisinin birleştiği noktada bir merkez deliği vardır. Merkezden başlayarak, sahanın her iki ucunda karşılıklı iç içe geçmiş dört halka vardır. Dairenin en dış kenarının yarıçapı 1.829 metredir. Bir sonraki dairenin yarıçapı 1.219 m, bir sonrakinin yarıçapı 0.610 m ve en küçük dairenin yarıçapı da en az 15.24 cm'dir.

Hack çizgisinin üzerine sporcuların çıkış yapmalarına yarayan iki adet takoz yerleştirilmiştir. Merkez çizgisinin her iki yanında takozların merkez çizgisinin iç tarafına olan uzaklığı 7.62 cm olacaktır. Takozların genişliği 15.24 cm'den fazla olmamalıdır. Takoz kauçuk bir malzeme ile yapılmıştır ve sporcuların taşla beraber çıkış yapmalarını sağlar (Dünya Curling Federasyonu, 2018).

Oynamadan önce bir Curling buz sahasının nasıl ve niçin hazırlandığı konusunda fikir sahibi olmak önemlidir. Buzun “ağırlığını” veya “hızını” ve “dönüşünü” belirleyen faktörler arasında buz sıcaklığı, nem ve buz yüzeyine uygulanan pebble dediğimiz su kabarcıkları türleri bulunur.

Pebble buzun yüzeyinde bulunan birden fazla ve küçük donmuş kabarcıklardır. Boyut, doku ve miktara göre değişir. Kabarcıklar özel bir tür sprinkler denilen alet ile uygulanır. Genellikle pebble' lar her oyun başlamadan önce buz yüzeyine uygulanır. Pebble' lar “atış hızı” üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir, çünkü atılan taş, buz üzerinde ilerlerken kabarcıkların üzerinde ilerler. Kabarcıklar olmazsa taşların çoğu dönüşleri olmaz ve eve atılan atışın ulaşması için yeterince sert atmakta yeterli olmazdı. Çünkü pebble' lar taşın altındaki yüzeyin tamamının sürtünmesini engeller ve sadece bir kısmının buzla temas etmesine izin verir. Bu da taşın altında belirli bir hava akımının olmasını sağlar ve taşın dönüşüne hızına, yavaşlamasına etki eder. Çünkü taş ilerlerken pebble başlarını keserek ilerler (Discovercurling).

Her takım aynı kulp rengi olan ve kulp'un üzerinde ayrı ayrı 1'den 8'e kadar numaralandırılmış bir taş takımı kullanır. Her pistte toplam 16 taş bulunur ve bu taşların 8'i sarı diğer 8'i ise kırmızı (ya da mavi) renktedir. Bir takım sarı taşı kullanıyorsa diğer takım kırmızı taşı kullanmak zorundadır. Bu renkler maç öncesinde belli olur ve hiçbir takım rakip takımın taşına dokunmamalıdır.

Curling taşları İskoçya'nın Ayrshire açıklarındaki Ailsa Craig adasında çıkarılan Ailsite adındaki bir çeşit granitten yapılmaktadır. Bunun nedeni ise uzun süre buzun üzerinde kaldığı için yapısal olarak granitten buzun yüzeyine çok az zarar veren bir özellik olması ve su emme kabiliyetinin çok az olmasıdır.

Curling taşının alt kısımları ve vurma bandı olan yerler parlatılmaz. Taşların buz yüzeyine temas eden kısmı buzu eritmez, sadece buzun üzerinde çok ince bir su tabakası oluşturur, bu da taşları destekler ve kendisine uygulanan kuvvete göre çok uzun bir mesafe boyunca seyahat etmesini sağlar. Curling buzu, taşların buz üzerinde istenilen hız ve dönüşle gidebilmesi için özel olarak yapılmaktadır. Curling buzunda tüm taşlar dönecek şekilde tasarlanır ve döndükleri yönde eğilme eğilimi gösterirler ancak bazı taşlar küçük bir farkla az ya da çok dönerler. Bunun nedeni ise taşların geçmişiştir. Uzun süreli oynanan taşlarda, taşların bireysel özelliklerinin değişmesinde küçük farklılıklar görülebilir(Howard, 2009).

Uluslararası resmi turnuvalarda taşların kulplarına ve hog line çizgisine elektronik bir mekanizma yerleştirilir. Bunun yapılmasının sebebi ise sporcu ihlal çizgisine gelmeden önce taşı elinden bırakıp bırakmamasını anlamak için yapılır. Eğer geçerli bir taş ise handle üzerindeki lambalar yeşil renkte yanar. Geçerli bir taş değil ise kırmızı renkte yanıp söner bu da atışın iptal edilmesi gerektiğini süpürgecilere ve atıcıya bildirir. Sadece resmi turnuvalarda kullanılmasının nedeni ise bu handle'ların maliyetinin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 8. Curling taşı

Ayakkabı.

Curling sporunu yapabilmek için kaydırma özelliği olan ve bu spora özel olarak yapılmış Curling ayakkabısı ya da yeni başlayanlar için “slider” dediğimiz spor ayakkabısına giydirilen malzemelerin giyilmesi zorunludur. Curling ayakkabıları birbirinden farklı özelliktedir. Ayakkabıların birinin altında teflondan yapılmış ince bir malzeme vardır diğesinde ise kaymasını engelleyen lastikten yapılmış bir malzeme kullanılmıştır. Kaymayan ayağı takoza yerleştiren sporcu buradan dengeli, hızlı ve yavaş itişler yaparak taşla beraber ihlal çizgisine kadar kaymasına olanak sağlar. Sağ elini kullanan sporcuların kayan ayağı sol, sol elini kullanan sporcular ise kayan ayağı sağ olması gerekmektedir.

Curling ayakkabılarının teflon kalınlıkları arttıkça daha hızlı kaymalar meydana gelir. Bu profesyonel sporcular için daha kullanışlıdır. Yeni başlayan sporcular ise slider kullanmaları gerekmektedir. Çünkü slider’ lar oldukça iyi kayma özelliğine sahiptir ancak aşırı hızlı değildir, bu da acemi durumda olan sporcuların daha kolay uyum sağlamasına izin verir. Kayan ayağın hem ucunun hem de topuğunun buzla temas etmesi gerekmektedir çünkü atış sırasında buzla iletişim halinde olmak önemlidir. Teflonun buzdaki çabukluğu, sporcunun kayma yeteneği arttıkça ve geliştikçe önem kazanır. Yeni başlayan sporcular için güven oluşturmak ve kendinden emin bir şekilde gelişmeyi öğrenmek için temelde aşırı hızlı kayan malzemeler değil daha az kayan malzemelerle ilerlemesi daha doğru olacaktır (Discover curling).

Şekil 9. Curling ayakkabısı ve slider

Süpürge.

Oyun esnasında hareket eden taşın dönüşünü ve hızını kaybetmemesi için taşın önündeki su kabarcıkları süpürülür. Buradaki amaç sürtünme işlemini minimum seviyeye getirmek ve böylelikle taşın yüzeye temas eden kısmını atılan taştan önce yapılan işlemle sürtünmeyi en aza indirmektir. Maksimum kuvvetle yapılan süpürme işlemi buzun üzerindeki

su kabarcıklarını ısınmasını sağlar, dolayısıyla sürtünmeyi azaltarak taşın dönüşünü ve hızını olabildiğince korumasını sağlar. Ayrıca oyun alanının diğer ucunda bulunan takım kaptanı süpürgesiyle atış yapacak olan takım arkadaşına taşın geleceği yeri belirtir ve kendi süpürgesiyle kayış çizgisini gösterir. Hemen hemen her oyuncu süpürgeyi kayış sırasında denge aleti olarak da kullanmaktadırlar.

Süpürgede, doğal kıllar 1980 ve 1990'larda çok popülerdi. Başlangıçta birçok süpürge yapımında domuz kılı veya at kılı kullanılırdı. Bugün ise artık sentetik süpürgeler kullanılıyor. Sentetik süpürgelerin yapımında genellikle yüksek sürtünmeli naylon kumaşlar tercih edilmektedir. Sentetik süpürgelerin en büyük avantajı ağırlık-etkinliği oranıdır. Sürtünme yaratmak için daha az çaba gerektirir bu da çok daha etkili süpürme sağlar. Ayrıca dökülme miktarı olmadığı için daha temizdir. Sentetik süpürgelerin bir diğer özelliği ise döner kafa başlıklarının olmasıdır. Çünkü süpürgeciler artık süpürgelerini ayarlayabildiklerinden, en etkili açıda süpürme yapabiliyorlar ve süpürge kafalarını buzun dönüşüne uyacak şekilde değiştirebiliyorlar (Discovercurling).

Süpürgelerin maliyeti, özellikle tutamağa gelince büyük ölçüde değişebilir. Ahşap-plastik sap ile grafit sap süpürgesi arasındaki en büyük fark ağırlıktır. Haftada sadece iki kez oynuyorsanız bu önemli bir şey gibi görünmeyebilir fakat bir haftadan uzun süren bir turnuva döneminde 10 ya da 15 maç oynadığınız zaman daha hafif bir süpürge'nin avantajı paha biçilmezdir (Howard, 2009).

Şekil 10. Curling süpürgesi

Takoz.

Buz üzerinde merkez çizgisine eşit uzaklıkta, birbirlerine paralel bir şekilde iki tane kauçuktan yapılmış takozlar (hack), sporcuların çıkış yapmasını sağlayan malzemedir. Sporcular gösterilen hedefe uygun bir atış yapmak için kaymayan ayağını takoza yerleştirirler ve omuzlar dik bir vaziyette kaptanın süpürgesi ile gösterdiği kayış çizgisine çömelik bir

vaziyettedir. Oyuncu hedefe doğru çıkış yapıp bir süre kaydıktan sonra taşı çevirerek hedefe doğru bırakır.

Şekil 11. Takoz (Hack)

Ev ölçüm aleti.

Müsabakada devre sonucunu etkileyecek kritik taş veya taşların pozisyonlarında takım kaptanı ya da evden sorumlu olan sporcunun isteği doğrultusunda hakem, taş veya taşların evin merkezine olan yakınlığını özel olarak tasarlanmış ölçüm aletiyle belirler. Bir devrenin en son taşı yerini alana kadar taşlar sadece gözle ölçülür. Sadece bir taşın evde olup olmadığını anlamak için veya bir devrenin ikinci, üçüncü, dördüncü veya beşinci taşının atılmasından önce, bir taşın oyun alanında yani serbest koruma bölgesinde (Free Guard Zone) olup olmadığını belirlemek için de ölçüm yapılabilir. Ölçüm süreci, sadece evden sorumlu olan sporcuların gözetimi altında gerçekleşir.

Şekil 12. Merkez yakınlık ölçüm aleti

Denge destek aleti.

Genellikle yeni başlayan gruplarda ve çocuk gruplarında dengeyi sağlamak, buza alıştırmak için kullanılır. İlerleyen zamanlarda denge aletinden süpürgeye geçiş yapılır. Bazı profesyonel sporcular süpürge yerine denge aletini tercih etmektedirler. Bunun herhangi bir sakıncası ya da kural dışı olan bir durumu söz konusu değildir.

Şekil 13. Denge destek aleti

Oyuncular

Bir takım 4 as 1 yedek sporcudan oluşmaktadır. Her sporcu, rakibiyle dönüşümlü bir şekilde, her devrede üst üste iki atış yapar. Bir takım, oyuncu sıralamasını, kaptanı (skip) ve yardımcı kaptanının (vice skip) kim olduğunu, pozisyonlarını müsabaka başlamadan önce yazılı olarak hakemlere teslim eder bu atış sıralamasını ve pozisyonları maç bitene kadar herhangi bir değişiklik olmadığı sürece devam ettirir. Oyunculardan zorunlu olmamakla beraber genelde üçüncü oyuncu yardımcı kaptan dördüncü oyuncu ise kaptan pozisyonundadır.

Curling’te başarıyı düşünmek, bir takımdaki 4 oyuncunun ortak çabalarına bağlıdır. Her oyuncunun oynadığı pozisyondan memnun olması önemlidir. Çünkü oyunun yönlendirilmesinde strateji gereklidir, kaptan strateji konusunda muhakkak bilgili olmalıdır ve bunu okuma konusunda iyi bir hafızaya sahip olmalıdır (Discovercurling).

Devredeki hangi atışı hangi oyuncu süpürür		
Atılan taş	Atış yapan	Süpüren
1.ve 2. Taşlar	Birinci oyuncu	İkinci ve üçüncü oyuncu
3.ve 4. Taşlar	İkinci oyuncu	Birinci ve ikinci oyuncu
5.ve 6. Taşlar	Üçüncü oyuncu	Birinci ve ikinci oyuncu
7.ve 8. Taşlar	Dördüncü (skip) oyuncu	Birinci ve ikinci oyuncu

Takım Üyelerinin Devre İçindeki Atışları (Wiley, 2006)

Birinci oyuncu (lead): Curling’te her devrede(end) 8 önemli taştan ilk iki taşı birinci oyuncu atar. İlk taşlar genellikle oyunun giriş taşlarıdır, devrenin nasıl oynanacağı hakkında

izleyenlere ve rakibe fikir verir. Devrenin defansif mi ya da agresif mi oynanacağını ilk taşlardan anlayabiliriz.

Bir sonraki oyun oynandığı zaman, not alın, bakın ki birinci oyuncunun taşlarının devrenin(end) sonuna kadar kaç defa kalıyor. Diğer altı taş atıldıktan sonra bile ilk taşların ne kadar hayati olabileceğini görünce şaşırabilirsiniz. Bu nedenden dolayı her Curling takımı için birinci oyuncunun taşları çok önemlidir (Weeks, Wiley, 2006).

İyi bir birinci oyuncu her sete başladığında buzda herhangi bir değişiklik olup olmadığını yani buzun yavaş ya da hızlı, az ya da çok dönüşünü fark eder, hafızasına kaydeder ve diğer oyuncular atış yapmadan önce onlara bilgi verir. Ayrıca hem kaptanın hem de üçüncü oyuncunun taşlarını süpürdüğü için çok güçlü olmalıdır (Weeks, Wiley, 2006).

İkinci oyuncu (second): Her devrenin(end) 3. ve 4. taşlarını atar. Genellikle takımın en iyi takeout atışını yapan kişilerdir. Çünkü ikinci oyunculardan sık sık atılan ilk taşların temizlenmesi istenilir. Oyunda savunma için atılan atışları dışarı çıkarır. Eğer ikinci oyuncuysanız, isabetli ve sert atışlar yapmaya ihtiyacınız vardır. Fakat ikinci oyuncunun tek görevi takeout atmak değildir. Bunun yanında ayrıca agresif-yavaş (draw) atışlara da ihtiyaç vardır. İyi bir ikinci oyuncu hem iyi bir süpürgeci hem de iyi bir görev adamı olmak zorundadır. Ayrıca ikinci oyuncu birinci oyuncuyla sistemli bir süpürme dahilinde olmalıdır. Çünkü kalan son 4 taşı beraber süpürdükleri için taşa yakın olan kısmını kimin süpüreceği ve süpürge değişiminde kimin taşın kenarını süpüreceğine karar vermelidirler (Weeks,Wiley 2006).

Üçüncü oyuncu (third): Her devrenin(end) 5. ve 6. taşlarını atarlar. Takımın en iyi atıcıları olmakla beraber, geniş kapsamlı oyunculardır. İyi bir üçüncü oyuncu bütün atışları yapabilmeli, süpürebilmeli, oyun stratejisi hakkında bilgili olmalıdır. Kaptanın stratejik kararlarını takım üyelerine bildirmeli ve birçok durumda kaptan ve oyuncular arasında iletişimi sağlamalıdır. Üçüncü oyuncu güçlü bir draw atıcısı olmalıdır. Sık olmamakla beraber ince draw atışlarını yapmalı ve devre sonuçlanmadan kritik atışları yapabilmelidir.

Üçüncü oyuncu ayrıca ara hızdaki takeout atışlarını yapabilmeli, evin içerisinde ya da etrafında olan taşları tap(taş yükseltme) yapabilmelidir. Ayrıca düzenli olarak takeout atabilmeli, zor olan taşları da oyundan çıkarabilmelidir. Yetenekli üçüncü oyuncular kaptan için oyunu hazırlar, anahtar atışları yapar ve setin sonuna doğru kaptan için sadece kolay final atışları bırakır. İyi bir üçüncü oyuncuya sahipseniz, kaptana sadece kolay atışlar kalır. Mükemmel bir üçüncü oyuncuya sahipseniz, karşı takımın kaptanına baskı altında çok zor bir son atış atmasına zorlarsınız (Weeks, Wiley, 2006).

Kaptan(skip): Kaptanlar takımlarında oyunu yöneten kişilerdir. Onlar takım liderleridir. Kaptan, takım üyelerine atışlarını nasıl ve nereye atacaklarını anlatır. Oyunun stratejisine karar verir. Her devrenin son iki taşı atar. Genellikle yabancı ülkelerde olmakla beraber kaptan takıma ismini verir ve Curling arenalarında “Smith’in takımı” veya “Jones’in takımı” olarak soy isimleri ile anılırlar.

Kaptanlar genellikle geniş kapsamlı sporculardır. Sadece süpürme konusunda zayıftırlar bunun nedeni ise kaptanların hiçbir taşı süpürmemesidir. Bütün atışları yapabilmelidir ve çoğu kez oyun içerisinde baskı altında kaldığı zaman atış yapabilmelidir. Bu oyuncular soğukkanlı olmalı, oyunu kazandığı zaman bu muhteşem diyebiliyorsa kaybettiklerinde ise yenilgiyi adil biçimde üstlenmelidirler.

Birçok oyun kötü strateji kararlarından ötürü ya da kötü atılan atışlardan kaybedilebilir. Ama ne kadar iyi atarsanız atın stratejiniz kötüyse eğer bu atışların hiçbir önemi yoktur. Strateji ise kaptanın sorumluluğundadır.

Kaptanlık pozisyonunda oynayan sporcuların bir diğer yeteneği ise oyun başlangıcında bunu iyi okumasıdır. Çünkü kaptan süpürmesini yanlış yere konumlandırır eğer atışın gelip-gelmemesi önemli değildir çünkü atış hatalı olacaktır. İlk atış gelmiş olsa bile sonraki atışlarda kaptan hatalı hedefleri göstereceği için atılan atışlar gelmeyecektir. Bu da kaptanın bunu iyi okumadığı anlamına gelmektedir (Weeks, Wiley, 2006).

Oyuncuların pozisyonları.

Atış yapmayan takım.

Atış yapılırken sporcular ihlal çizgisinin ötesinde bulunan nezaket çizgilerinin (courtesy lines) yanında karşı takım atış yapana kadar onların dikkatini bozmayacak şekilde sabit bir pozisyon alırlar. Bununla birlikte takım kaptanı (skip) ve yardımcı kaptan (vice-skip) oyunun oynandığı tarafta arka çizgide karşıda atış yapacak olan oyuncunun dikkatini bozmayacak şekilde sabit bir pozisyon alabilirler fakat atış sırası olan takımın kaptanının veya yardımcı kaptanının yer seçimine mani olmamalıdır.

Yapılan atış sonrasında atış yapacak olan sporcu, zaman kaybetmemek için atışın yapıldığı ev tarafında takozların(hack) arkasında, sahanın kenarında dikkat dağıtmayacak şekilde durabilir.

Atış yapmayan takım sporcuları, atış yapan takımı engelleyebilecek, mani olabilecek, dikkatini dağıtabilecek veya korkutabilecek herhangi bir konumda olamazlar ve buna benzer bir tavır sergileyemezler. Eğer atış yapılırken yukarıda bahsettiğimiz durumlardan herhangi biri olur ve atış yapan sporcunun motivasyonu bozulursa, atış yapan sporcu, maçın devam

etmesine müsaade etme veya taşları bu durum gerçekleşmeden önceki pozisyonlarına geri getirip daha sonra tekrardan atış yapma alternatiflerine sahiptir (Dünya Curling Federasyonu, 2018).

Atış yapan takım.

Kaptanın atış sırasında ya da kaptanın herhangi bir sebepten ötürü buzda bulunmaması durumunda yardımcı kaptan evin sorumlusudur.

Evin sorumlusu olan ya da süpürgeci konumundaki sporcu, kendi takımı atışını yaparken, ihlal çizgisinin içinde bir pozisyon alır.

Evin sorumlusu olmayan sporcular süpürmek için konum alırlar atış yapan sporcular ise takozda konumlarını alırlar.

Sporcular herhangi bir hatalı konumda bulunması durumunda yapılan atışın geçersiz sayılacağı, taşın oyundan çıkarılması ve hatalı olmayan takım sporcuları tarafından diğer taşların hata gerçekleşmeden önceki pozisyonlarına geri getirilmesiyle neticelenecektir (Dünya Curling Federasyonu, 2018).

Oyun

Resmi turnuvalarda müsabakalar 10 devre(end) üzerinden oynanır. Her devrede iki takımın her bir oyuncusunun ikişer taş atma hakkı vardır ve toplamda bir devrede 16 taş oyun alanına atılır. Strateji dahilinde merkeze en yakın yere taşlar konumlandırılmaya çalışılır. Eve temas eden her taş sayı değeri kabul edilirken evin dışındaki taşlar puanlamaya alınmaz sadece oyun alanında kabul edilir.

Oyunun amacı, granit taşları buz yüzeyinde kaydırarak karşı takımın evin merkezine konumlanmış olan taş veya taşlarından merkeze daha yakın bir yere taş atmaktır. Taşlarınızı tam olarak nereye yerleştirdiğinizi belirlemek için büyük bir strateji devreye girer. Çoğu zaman taşlarınızın tümünün eve girmesini ise istemezsiniz.

Maça ilk başlayan takımın birinci oyuncusu birinci atışını yaptıktan sonra diğer takımın birinci oyuncusu onu takip eder. Her iki takımın birinci oyuncuları ikinci taşlarını da dönüşümlü olarak attıktan sonra dönüşüm ikinci oyunculara geçer, ikinci oyuncular da dönüşümlerini tamamladıktan sonra tüm oyuncular iki taşını atıncaya kadar dönüşüm devam eder. Birinci, ikinci ve üçüncü oyuncular ayrıca taşları süpürme durumunda da dönüşüm içerisindedirler. Atılan taşların daha uzağa gitmesi için az ya da çok dönmesi için süpürürler. Bir oyuncu taşını attığında, iki süpürücü taşın önünü süpürür. Kaptan hiçbir taşı süpürmez; bunun yerine, oyunun oynandığı evde durur ve taşın gelmesi gereken yeri oyuncuya ve

süpürücülere gösterir. Kaptan oyunu yönetir, oyunculara seslenir ve stratejiyi belirler (Weeks, Wiley, 2006). Her takımın 10 devre(end) boyunca yaptıkları atışlarını 38 dakika düşünme süresi içinde gerçekleştirmek zorundadır.

Oyunun ilk beş taşı serbest koruma bölgesinde ise oyundan çıkarılamaz sadece hareket ettirilebilir. Eğer oyundan bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde çıkarılmışsa atılan taş geçersiz sayılır ve oyundan çıkarılan taş veya taşlar eski konumlarına geri alınır.

Atış

Oyuna önce hangi takımın başlayacağını ön antrenmanda yani 9 dakikalık bir ısınma antrenmanının sonunda ekstra verilen 1 dakika içinde ayrı ayrı iki sporcunun biri, saat yönünde diğeri ise saat yönünün tersinde iki tane draw atışı yapılması ile sağlanır. Bu atışlar hakemler tarafından merkeze olan uzaklıkları ölçülür ve her iki atışın ortalaması alınır. Diğer takımada aynı haklar tanınarak atışların yapılması sağlanır ve sonunda merkeze en yakın olan taşlar hangisi ise ilk devrenin son taşını atma hakkı o takıma verilir. Daha sonra devrede(end) sayı alan takım bir sonraki devreye ilk başlayan takım olur. Eğer devre 0-0 ile (blanked) sonuçlanmışsa son taş atma hakkı yine aynı takımda olur.

Sağ elini kullanan sporcular, center line' nın solundaki takozdan, sol elini kullanan sporcular ise center line' nın sağ tarafındaki takozdan kendilerini iterek atışlarını yaparlar. Yanlış takozdan atılan atışlar iptal edilir ve atılan taş oyundan çıkarılır, eğer taş atıldıktan sonra yanlış takozdan çıkış yapıldığı fark edilirse, pozisyonları değişen taşlar eski yerlerine alınır ve atılan taş oyundan çıkarılır.

Bir taşın oyunda sayılabilmesi için atıcının taşla beraber kayarak ihlal çizgisine gelmeden önce taşı bırakması gerekir. Burada dikkat edilmesi gereken kısım atıcı atışını yapmadan önce taşı kaldırarak altını temizlemesi ve taşın buza temas eden kısmını ve yakın kısımlarını temizlemesi gerekir-bunu eli ya da süpürgesi ile yapabilir-çünkü çok hassas bir taş olduğu için herhangi bir pisliğin ya da ufak bir saç kılının taşın altına girmesi, atılan atışı etkileyerek taşın yanlış yere bükülmesini ya da yanlış yerde durmasına sebebiyet verecektir. Ayrıca süpürgeciler taş seyahat halindeyken taşın önünü temizleyerek gitmeleri, atılan taşın altına herhangi bir pislik girmesine mani olacaktır ve kaptanın vereceği komutlara hazır halde oldukları için çabuk reaksiyon göstereceklerdir. Kaptan ile süpürgeciler sürekli iletişim halindedir, süpürgeciler kaptana taşın hızı ve nerede duracağı hakkında bilgi verirken kaptanda süpürgecilere taşın dönüşü hakkında ve nereye gelmesi hakkında sürekli bilgi verir. Taş eğer çok fazla dönüşe girmişse kaptanın komutu ile (süpür ve yap) süpürgeciler taşın önünü kuvvetli bir şekilde süpürür.

Taş temizlendikten sonra sıra taşa verilecek dönme etkisine gelir. Kaptanın gösterdiği atışa göre atıcının taşın kulpunu saat iki (in-turn) veya on yönünde (out-turn) tutar ve atarken kulpu on ikiye doğru çevirerek atışını yapar. Taşlar, buzda seyahat halindeyken bükülerek gider. Soldan giden taş sağa, sağdan giden taş ise sola bükülür. Bu da bu oyunu ilginç yapan bir özelliktir. Taşlar hangi yoldan gidiyorsa belirlenmiş olan yöne bükülerek gider. Dikkat edilmesi gereken nokta ise kayış esnasında kaptanın süpürgesi ile gösterdiği hedef çizgisine olabildiğince yakın kayabilmek ve ihlal çizgisine gelindiğinde taşı manipüle etmeden belirtilen yöne çevirerek bırakmaktır.

Atış şekilleri

Genelde iki atış türünden atışlar çoğaltılmıştır. Bunlar yer alan ve vuran atışlardır. Yer alan taşlar evin herhangi bir yerine ve serbest alana atılan koruma taşlarıdır. Vuran atışlar ise genellikle rakip takımın taşlarına vurup oyun dışına çıkarılması amaçlanır atışlardır. Bu atışların hepsi kaptan tarafından belirlenir ve onun istediği hedefe atılır. Yer alan taşlar; koruma(guard) ve donma(freeze) taşlarıdır. Vuran atışlar ise çok hızlı ve sert gelen taşlardır, atılan taşın ve vurulan taşın ikisini de evden çıkarmak(peel), vurulan taşı dışarı çıkarıp çıkan taşın yerine konumlanmak(hit and stay) ve vurulacak olan taşı kenarından vurup oyun dışına çıkarmak ve atılan taşı ise sektirmek(hit and roll) şeklindeki atışlardır.

Curling Atış Teknikleri

Guard: Serbest koruma bölgesine giren ama puanlamaya dahil olmayan atışlardır.

Center guard: Serbest koruma bölgesinde merkez çizgiye dokunan atış tekniğidir.

Corner guard: Serbest koruma bölgesinin köşelerine atılan atış tekniğidir.

Top twelve: Evin en dışında olan daireye tee line'nın ön kısmına atılan atışlardır.

Top eight: Evin dıştan içe gelindiği düşünülürse ikinci daireye tee line'nın ön kısmına atılan atışlardır.

Top four: Evin dıştan içe gelindiği düşünülürse üçüncü daireye tee line'nın ön kısmına atılan atışlardır.

Top button: Evin merkez noktasına atılan atışlardır.

Back four: Evin üçüncü dairesine tee line'nın gerisine atılan atışlardır.

Back eight: Evin ikinci dairesine tee line'nın arkasına atılan atışlardır.

Back twelve: Evin en dışında olan daireye tee line'nın arka kısmına atılan atışlardır.

Biter: Atılan taşın evin dairesinin ucuna dokunmasıdır.

Take-out(hit and stay): Rakip taşa vurup dışarı çıkarmak ve dışarı çıkan taşın yerine konumlanan atışlardır.

Hit and roll: Rakip taşı oyun dışına çıkararak ve hareketine devam eden atışlardır.

Peel: Genellikle rakip takımın taşı ile atılan taşın beraber oyun dışına çıkması için yapılan atışlardır.

Run-back: Herhangi bir taşın arkasına konumlanmış olan rakip taşı öndeki taştan vurarak oyundan dışarı çıkarmak için atılan atışlardır.

Double take-out: Oyun içerisinde bulunan iki taşı atılan tek taş ile oyun dışına çıkarmak için atılan atışlardır.

Tribble take-out: Oyun içinde bulunan üç taşı atılan tek taş ile oyun dışına çıkarılması için yapılan atışlardır.

Raised: Oyunda ya da ev de olan taşımıza vurarak evin içine ya da merkeze daha yakın bir yere konumlandırmaya çalıştırılan atış türüdür.

Split: Eve yakın bölgelerde olan ama puan olmayan taşa dokunarak hem onu hem de kendini puan bölgesine sokan atış tekniğidir.

Freze: Hedefte olan taşa vurmadan, onun önünde dokunarak ya da dokunmadan atılan taşın konumlanması için yapılan atış çeşididir.

Comearound: Genelde serbest koruma bölgesinde olan koruma taşlarının arkasına atılan atışlardır.

Sweeping, Brushing: Taşı belirlenen bölgeye götürmek için yapılan süpürme işlemidir.

Serbest Koruma Alanı

Oyunun oynandığı ev tarafındaki Tee çizgisi ile İhlal çizgisi arasında, ev diye tabir ettiğimiz alana değmeyecek şekilde konumlanan bir taş, Serbest Koruma Bölgesi (Free Guard Zone) olarak bilinen bölgede kabul edilir. Aynı zamanda bir taş ihlal çizgisinin önünde ya da üzerinde de olsa, serbest koruma bölgesindeki taşlara çarparak oyunda kalmıştır bu taşlar da serbest koruma bölgesi içerisinde kabul edilir.

Eğer bir takım devrenin altıncı taşı gelmeden önce rakip takımın serbest koruma bölgesinde bulunan taşı isteyerek ya da istemeyerek oyun dışına çıkarılmasına sebep olursa, yapılan atış geçersiz sayılır taş oyundan çıkarılır ve yeri değiştirilen taşlar rakip tarafından eski pozisyonlarına geri getirilir (Dünya Curling Federasyonu, 2018).

Serbest koruma bölgesi kuralının çıkmasının sebebi son taş hakkına sahip olan takım sürekli olarak taş veya taşları vurup çıkaracağı için son taş hakkını maçın son devresine kadar elinde tutar ve böylece son devrede de son taş hakkıyla bir puan alarak maçı kazanmış olur. Böyle bir oyun çok basit ve zevksiz bir oyun olacağı için serbest koruma bölgesi kuralı çıkarılmıştır. Artık takımlar bu kural dahilinde kendilerine avantaj sağlamaya çalışmaktadırlar.

Son taş (Çekiç).

Grup maçları fikstüründeki eşleşmelerde adı ilk yazılan takımlar koyu renkli taşlarla oynar ve ilk ısınma için sahaya çıkar, adı ikinci yazılan takımlar ise açık renkli taşlarla oynar ve ısınmaya ikinci takım olarak çıkar.

Çekice sahip olacak olan takım ise şöyle belirlenir: Her takımın müsabaka öncesi 9 dk'lık resmi ısınmalarının sonunda farklı sporcular tarafından, oyunun oynanacağı evin merkezine doğru iki taş atışı yapılır. Bu atışlardan birincisi saat yönünde yapılır diğeri ise saat yönünün tersine yapılır. Çekiç atışını atan veya süpüren bir sporcunun(yedek) maçta oynaması gerekmez. Taşların süpürülmesine müsaade edilir.

Birinci çekiç için atılan atışın ölçümü yapıldıktan sonra ikinci çekiç atışı yapılır. Atılan atışlar oyun alanının dışına çıkarılır. Takımın o maç için atılan çekiç taşlarının toplam ölçüm mesafesini bulmak için her taşın ölçülen mesafesi toplanır. Rakip takım da çekiç için atışlarını yaptıktan sonra ölçümler alınır ve merkeze daha yakın ölçülen çekiç atışlarına sahip olan takım o müsabakanın ilk devresinde(end) birinci veya ikinci taşı atma hakkına sahip olur (Dünya Curling Federasyonu, 2018). Genellikle bütün takımlar son taş atma hakkını seçerler. Yani oyuna ikinci taşı atma hakkını tercih ederler.

Sonraki devrelerde sayı kaybeden takım bir sonraki devrede(end) çekiç hakkına sahip olur. Oynanan devre(end) veya devreler(end) sonunda her iki takımda puan alamamışsa çekiç hakkı hangi takımdaysa devre sonunda yine aynı takımda olur ve herhangi bir değişiklik olana kadar o takımda kalır. Puan alınamayan devrelere “blanked” yani boş devre ismi verilir.

Puanlama.

Her iki takım tüm taşlarını attıktan sonra devre tamamlanır, merkeze en yakın olan taş veya taşlar sayı değeri kazanır ya da evin herhangi bir yerine değen taş veya taşlar için takım bir puan alır. Taşı merkeze en yakın olan bir takım, rakibin evin içinde kaç taş kalmış olursa olsun fark etmez o seti sayı olarak kapatır. Her devre “0” a karşı kazanılır. Devrelerin sonucu skorboarda yazılır.

Bir devrenin skoru, evin sorumlusu olan kaptan veya yardımcı kaptanlar tarafından kararlaştırıldığında belirlenmiş olur. Eğer bir takım, rakip takımın evden sorumlu olan kişisine sormadan taş veya taşları yerinden oynatırsa, rakip takım yani hatalı olmayan takım istediği avantajı kullanabilir.

Bir devrenin skoru belirlenirken, takımlar hangi taşların merkeze daha yakın olup olmadığına veya taşın eve temas edip etmediğine sadece göz aracılığıyla bakılarak karar verilebilir eğer görsel olarak ayırt edilemeyecek kadar yakınsa ölçüm isteyebilir. Ölçümler merkezden taşın en yakın kısmına doğru yapılır. Her iki takım hangi oyuncu olduğu fark etmeksizin bir oyuncu, ölçüm aletiyle yapılan ölçümü izleyebilir. Eğer iki ya da daha fazla taş merkeze ölçüm aleti kullanılmayacak kadar yakınsa, karar görsel verilir. Hem görsel olarak hem de ölçüm aletiyle bir karar varılmazsa taşlar eşit sayılır ve bu bir puan için ölçüm yapılıyorsa devre boş devre olarak kabul edilir. Son taş hakkı yine aynı takımda olur. Birden fazla sayı için ölçüm yapılıyorsa, sadece merkeze en yakın olan taşlar sayılır.

Bir müsabaka bittiğinde, galip gelen takım tüm devreler tamamlandığında puan üstünlüğüne göre belli olur. Maç başlamadan önce kurallarda minimum oynanması gereken devreler bellidir. Buna göre her hangi bir takım sayı olarak farkı açmışsa devreler tamamlanmadan karşı takım yenildiğini kabul eder veya matematiksel olarak yenildiğinde oynanan devreyi(end) bitirebilir ama yeni bir end başlatılmaz. Takımlar grup maçlarında 10 setlik bir maçın minimum 6 setini oynamak zorundadır. 6. setten sonra skorlar arasında fazla fark varsa mağlup takım isterse oyundan çekilebilir. Skorboarda sonraki oynanmayan devreler için “X” konulur. Play-off, yarı final ve final maçlarında ise 10 setlik maçın minimum 8 devresini oynamak zorundadırlar. 10. devre sonunda puanlar arasında eşitlik varsa eşitlik bozulana kadar devreler oynanmaya devam eder. Her uzatma devresi için iki takımada ekstra 4 dakika 30 saniye düşünme süresi verilir.

Tablo 1. *Skorboard*

Takım	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	EE	Total
Rusya	0	1	0	2	0	2	0	2	0	0		7
Türkiye	0	0	1	0	2	0	2	0	2	1		8

Sportmenlik.

Genelde bütün spor branşlarında var olan sportmenlik ve fairplay ruhu Curling sporunun geleneksel yapısını oluşturur. Hakemlerin neredeyse hiç etki etmediği bu spor branşında sporcular herhangi bir kural hatası yaptığında sporcu taşa süpürgesi ile vurmuşsa:

- Bu olay iki ihlal çizgisi arasında meydana gelmişse süpürgeci atılan taşı hemen oyun dışına alır ve kendi kaptanına taş vurduğunu ifade eder.
- Oynanan oyun alanı içinde ihlal çizgisini geçtikten sonra olmuşsa taşın durmasını bekler, kendi kaptanına izah eder ve kaptanda rakip takımın kaptanına söyler, böylelikle rakip takımın kaptanı atılan taşı isterse oyun alanında tutar isterse eğer oyundan çıkarma hakkına sahiptir.

Geleneksel olarak oyun sonunda galip olan takım mağlup olan takıma içecek ısmarlar bu da takımlar arasındaki sosyalliği artırır.

Strateji.

Temelde yeni başlayan sporcular için stratejiye şöyle giriş yapılabiliriz. Son taş hakkına sahip takım değilsen four-foot bölgesini yani kontrol bölgesi dediğimiz alanın ön tarafını, kolay girişler için engellenmeli ve riske girmemek için rakip takımın evde olan taşlarının da oyun dışına çıkarılması gerekmektedir. Eğer çekiç hakkına sahip takım isen tam tersi olarak kontrol bölgesini açık tutmak ve evin köşelerini kullanmak gerekir. Bu şekilde devrenin(end) sonunu beraberlik ile sonuçlandırılabilir veya içeride bir ya da birden fazla olan taşına çekiçle bir puan daha eklenebilir. Stratejiyi altı başlıca faktör etkiler. Bunlar:

-Serbest Koruma Bölgesi Kuralı(Free Guard Zone Rule): İlk beş taşın atış seçimi devre sonunu etkiler ve oyun boyunca strateji kararlarını üzerinde genel olarak büyük rol oynar.

-Devre(End): Hangi devrenin oynandığı ve hangi devrelerde son taş hakkının kimde olduğu stratejiyi etkiler. Ayrıca serbest koruma bölgesi kuralı devrenin sonunda son taş hakkı olsun ya da olmasın agresif oyunda önemli fırsatlar içerir ve geri dönüşler sağlar.

-Skor(Score): Oynadığımız devreye göre skorlar, atış seçim kararlarını büyük ölçüde etkileyecektir.

-Son Taş Hakkı-Çekiç(Last Rock/Stone): Atış seçim kararlarında son taş avantajı anahtar rolü oynar. Son taş avantajına sahip olmak daha fazla agresif bir oyun olmasını sağlayabilir. Son taş hakkına sahip takım değilsek defansif bir oyun yaklaşımı söz konusu olabilir.

-Yetenek(Ability): Yetenekli rakipler ve takım arkadaşları hem agresif hem de defansif oyunda başarıyı gerektirir ve strateji planlamasında, kritik kararlar almada ve uygulamada uygun atış seçimini de etkiler.

-Takımımızın güçlü ve zayıf yönlerini pozisyon pozisyon bilerseniz eğer bu sizin stratejinizi karşı takıma kullanmanız için önemli bir güç sağlar. Oyun esnasında yaptığımız atış seçimleri takımınız için tasarladığımız strateji bireysel olarak oyuncuların yeteneklerine ve bir

bütün olarak takım yeteneklerine dayandırılmaktadır. Buradaki anahtar kelime ise takımınızın gücünü en üst seviyeye nasıl çıkaracağınızı bilmektir.

-Buz Şartları(Ice): Takımın başvuracağı stratejiyi belirlemede anahtar rol oynar. Hızlı ve dönüşlü buzlar uygun oyun şartlarını oluşturur. Düz ve dönmeyen buzlar ise agresif oyunu kısıtlar ve oyundaki yükselmeyi etkileyebilir.

Bu faktörler son taş avantajında hem takımınızın hem de karşı takımın yetenekleriyle ana faktör olarak etkilidir. Bu faktörler Curling sporcularının gelişmesinde ve uygun atış seçimlerinde önemli rol oynar. Yine de başarılı olmak için bütün takım üyelerinin özellikle takım kaptanının bu altı faktörün uygun atışlara nasıl etkisi olduğunu iyi anlaması gerekmektedir(Discovercurling).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma “Tarama Modeli ve Betimleme Modeli” olarak tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte var olan ve hala daha günümüzde devam etmekte olan durumu olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelidir. Bu modellerde ana hedef, mevcut durumu olduğu halde betimlemek olarak ifade edilebilir. Anlaşılacak istenen durumu uygun bir şekilde belirlemek asıl önemli olan noktadır (Karasar, 2005).

Betimsel tarama yöntemi ile elde edilen verilerin bütünselliğini sağlamak amacıyla, tarama yapılan bölümde uygun kriterlere sahip çalışmayı inceleme ve istatistiksel olarak açıklama olarak ele alır. Betimsel tarama çalışmaları, öncelikle kuramsal bir tarama yöntemi ile başlar. Sonraki aşamada, ele alınan yazınların, yayın tarihi, araştırma modeli, yaklaşım ve görsel araştırma verileri gibi belirli araştırma özelliklerine göre tanımlama aşamasıyla sürdürülür (King ve He, 2005).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Curling sporu ile uğraşan Türkiye 1. Lig ve 2. Lig sporcular oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise 2018-2019 sezonunda Erzurum'da yapılan Türkiye 1. Lige ve 2. Lige katılan 101 kadın ve 102 erkek sporcular olmak üzere toplam 203 sporcu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Teknikleri

Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla, öncelikle, yapılan araştırmaya temel oluşturmak üzere, grup, takım, takım birlikteliği kavramı, Curling ile ilgili konularda yayımlanmış kitap, makale ve araştırmalar inceleyerek alan yazım taraması yapılmıştır.

Ayrıca takım birlikteliği konusunda bilgi sahibi olan ve bu konu ile ilgili araştırma yapmış bilim adamları ve antrenörlerin görüşleri alınarak bu konudaki araştırmanın kuramsal yönü oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın birinci kısmını demografik bilgiler oluşturur. Bu kısım danışman ve öğrenci tarafından benzer çalışmalar incelenerek oluşturulmuştur.

Çalışmanın ikinci kısmı ise Widmeyer et al. (1985) tarafından geliştirilen, İngilizce bilen dört ayrı öğretim elemanı tarafından aynı zamanlarda, E.Ü. Beden Eğitimi Bölümü Öğr.

Gör. Şefik Tiryaki, Dr. Muzaffer Çolakoğlu, E.Ü. Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri Edebiyatı İngiliz Dili Bölümü Öğr. Gör. Sonya Amado, İngilizce çeviri işlemi yapılan, Morali ve Ark. (1994) tarafından uygulanan (n=265, Güvenirlilik Katsayısı Alfa= .7873, Standart Alfa= .7907) envanter çalışmasına dayalı anket yöntemi kullanılmıştır.

Widmeyer et al. (1985) tarafından geliştirilen, Morali ve Ark. (1994) tarafından uygulanan “The Measurement of Cohesion in Sport Team; The Group Environment Questionnaire” Takım Sporlarında Takım Birlikteliği'nin ölçülmesine ait envanter, takımdaşlığın dört boyutunu ölçmektedir. Bu boyutlar;

1. Bireysel Çekicilik Grup-Görev,
2. Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal,
3. Grup Bütünlüğü-Görev,
4. Grup Bütünlüğü-Sosyal'dir.

Tablo 2. *Takım Sporlarında Takım Birlikteliği Envanterinin Boyutları*

Boyut	Madde No	Puanlama	
		Kesinlikle Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.Boyut Bireysel Çekicilik-Görev	2-4-6-8	9-----→ 1	
2.Boyut Bireysel Çekicilik-Sosyal	5-9 1-3-7	1-----→ 9 9-----→ 1	
3.Boyut Grup Bütünlüğü-Görev	10-12-16 14-18	1-----→ 9 9-----→ 1	
4.Boyut Grup Bütünlüğü-Sosyal	15 11-13-17	1-----→ 9 9-----→ 1	

Her bir takım elemanının yanıtlanması istenen bu 18 madde cevaplanırken 1 ile 9 arasında bir düzey bulunmaktadır. Bu iki düzey kesinlikle katılma ve katılmamadır. Deneğin puanı hesaplanırken olumlu ve olumsuz ifadeler dikkate alınarak toplam puan hesaplanır.

Birinci boyut: Bireysel çekiciliğe ilişkin grup soruları, bireysel olarak (bay-bayan) grup görevi ve grubun sosyal görünümünü kapsayan sorulardan oluşmaktadır. Bireysel çekicilikte takım üyelerinin duyguları, grup görevi, grubun verimliliği, grubun hedefleri ve nesneliliği hakkında bilgi verilmektedir.

İkinci boyut: Bireysel çekicilikte grup-sosyal boyuta ilişkin sorularda; bireysel takım üyelerinin duyguları hakkında, grup içerisinde sosyal yönde etkili olan ve grubun çekiciliğine ilişkin sorular bulunmaktadır.

Üçüncü boyut: Grup bütünlüğüne ilişkin sorular bulunmaktadır. Sosyal aktiviteler ve görev bireyin odak noktasını teşkil eder. Grup bütünlüğü-görev de takım içerisinde bağlılık, yakınlık, görev iş birlikteliğinin takım elemanlarının bireysel olarak algılanmalarını ölçer.

Dördüncü boyut: Grup bütünlüğü-sosyal boyutta tam olarak takım içerisinde bağlılık, yakınlık, benzerlik, toplumsallaşmaya yönelik takım elemanlarının bireysel algılanmalarını ölçmektedir.

Takım birlikteliğinin ölçülmesine ait envanterin 4 maddesi bireysel çekicilikte grup-görev, 5 madde bireysel çekicilikte grup-sosyal, 5 madde grup bütünlüğü-görev, 4 madde grup bütünlüğü-sosyal boyutları içeren toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden bazıları pozitif, bazıları da negatiftir. Bu durum Tablo 1' de gösterilmektedir (Uygur, 2006).

Verilerin Analizi

Araştırmada, ölçekler aracılığı ile elde edilen verilerin analiz edilebilmesi için önce verilerin işlenmesiyle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bunun için öncelikle, Türkiye de farklı kulüplerdeki sporculardan elde edilen 210 anket detaylı bir şekilde kontrol edilmiştir. 210 anketten 7 tanesi eksik ya da yanlış doldurulduğundan bu anketler değerlendirmeye alınmamıştır. Daha sonra araştırmaya uygun olan anketler, bilgisayara aktarılıp verilerin analizinde değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Verilerin analizi için; SPSS 22.00 paket programı vasıtasıyla veriler bilgisayara aktarılıp işlenmiştir. Verilerin analiz edilmesinde tanımlayıcı analiz teknikleri kullanılmıştır. Bunlar; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzdelik dağılımdır. İki farklı bağımsız değişkenler ile takım birlikteliği arasındaki farklılaşmayı belirlemek için Bağımsız-Tek Örnek T Test ve ikiden fazla farklı değişken ile takım birlikteliği arasındaki farklılaşmayı belirlemek için ise Tek-Yön Anova testi yapılarak sonuçlar $P:0,05$ önem düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Takım birlikteliği envanterinin 203 Curling sporcusundan toplanan veriler doğrultusunda geçerlik ve güvenilirlik analizine bakılmıştır. Buna göre, envanterin bu çalışma için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve ,711 olarak bulunmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Sporcuların Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	N	%	Toplam %
Kadın	101	49,8	49,8
Erkek	102	50,2	100
Toplam	203	100	

Araştırma 101 kadın ve 102 erkek olmak üzere toplam 203 Curling sporcusu üzerinde yapılmıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Sporcuların Yaş Dağılımı

Yaş	N	%	Toplam %
18 yaş altı	83	40,9	40,9
19-21 yaş arası	63	31	71,9
22 yaş üzeri	57	28,1	100
Toplam	203	100	

Araştırmaya katılan sporcuların yaş dağılımları incelendiğinde 83'nün 18 yaş altı, 63'nün 19-21 yaş arasında ve 57'sininde 22 yaş üzerinde oldukları gözlenmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Sporcuların Kişisel Gelir Düzeyleri Dağılımı

Kişisel aylık gelir	N	%	Toplam %
500 tl altı	99	48,8	48,8
501-1000 tl	39	19,2	68
1001 tl üzeri	65	32	100
Toplam	203	100	

Araştırmaya katılan sporcuların kişisel gelir düzeyleri incelendiğinde, çoğunluğunun 99 sporcunun 500 tl ve altı kişisel gelire sahip olduğu gözlenmektedir. Diğer sporcuların 39'nun 501-1000 tl arası ve 65'nin 1001 tl üzeri kişisel gelir düzeyinde oldukları gözlenmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Sporcuların Öğrenim Düzeyleri Dağılımı

Öğrenim Düzeyi	N	%	Toplam %
Ortaöğretim	94	46,3	46,3
Üniversite	90	44,3	90,6
Yüksek lisans/Doktora	19	9,4	100
Toplam	203	100	

Araştırmaya katılan sporcuların öğrenim düzeyleri incelendiğinde, 94 sporcunun ortaöğretim, 90 sporcunun üniversite ve düşük sayıda 19 sporcunun ise Yüksek lisans/Doktora düzeyinde oldukları gözlenmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Sporcuların Curling Sporuna Başlama Yaş Dağılımı

Spora Başlama Yaşı	N	%	Toplam %
15 yaş altı	119	58,6	58,6
16-19 yaş arası	68	33,5	92,1
20 yaş üzeri	16	7,9	100
Toplam	203	100	

Araştırmaya katılan sporcuların Curling sporuna başlama yaş dağılımları incelendiğinde, çoğunluğunun 119 sporcunun 15 yaş altında başladığı gözlenmektedir. Diğer sporcuların 68'nin 16-19 yaş arasında ve 16'sının 20 yaş üzerinde başladıkları gözlenmektedir.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Sporcuların Curling Sporunu Yapma Süreleri Dağılımı

Sporu Yapma Süresi	N	%	Toplam %
1 yıl altı	57	28,1	28,1
2-4 yıl arası	92	45,3	73,4
5 yıl üzeri	54	26,6	100
Toplam	203	100	

Araştırmaya katılan sporcuların Curling sporunu yapma süreleri incelendiğinde, çoğunluğunun 92 sporcunun 2-4 yıl arası yaptıkları gözlenmektedir. Diğer sporcuların 57'sinin 1 yıl altı ve 54'ünün 5 yıl üzerinde yaptıkları gözlenmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takımdaki Birliktelik Süreleri Dağılımı

Takımla Birliktelik Süresi	N	%	Toplam %
1 yıl altı	111	54,7	54,7
2-4 yıl arası	74	36,5	91,1
5 yıl üzeri	18	8,9	100
Toplam	203	100	

Araştırmaya katılan sporcuların takımdaki birliktelik süreleri incelendiğinde, çoğunluğunun 111 sporcunun 1 yıl ve altı süredir aynı takımda birlikte oldukları gözlenmektedir. Diğer sporcuların 74'nün 2-4 yıl arası ve 18'nin 5 yıl üzeri sürede aynı takımda birlikte oldukları gözlenmektedir.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım İçerisindeki Pozisyonları

Pozisyon	N	%	Toplam %
1.oyuncu	56	27,6	27,6
2.oyuncu	47	23,2	50,7
3. oyuncu	47	23,2	73,9
4. oyuncu	53	26,1	100
Toplam	203	100	

Araştırmaya katılan sporcuların takım içindeki pozisyonları incelendiğinde, dört farklı pozisyonda da eşit oranda oldukları gözlenmektedir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Sporcuların Kişisel Gelişim Kitapları Okuma Durumları Dağılımı

Kişisel Gelişim Kitapları Okuma	N	%	Toplam %
Evet	83	40,9	40,9
Hayır	28	13,8	54,7
Bazen	92	45,3	100
Toplam	203	100	

Araştırmaya katılan sporculara kişisel gelişim kitapları okuma durumları sorulduğunda, 92 sporcu bazen ve 83 sporcu ise sürekli okuduklarını ifade ederken, 28 sporcu ise okumadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 12. Normallik Dağılım Test Sonuçları

	Bireysel Çekicilik (görev)	Bireysel Çekicilik (sosyal)	Grup Bütünlüğü (görev)	Grup Bütünlüğü (sosyal)
N	203	203	203	203
Mean	2,4975	3,5202	2,8296	2,5985
Std. Deviation	1,72579	1,66565	1,79777	1,36279
Skewness	1,259	,449	,800	,443
Std. Error of Skewness	,171	,171	,171	,171
Kurtosis	1,341	,014	-,397	,040
Std. Error of Kurtosis	,340	,340	,340	,340
Minimum	1,00	1,00	1,00	,75
Maximum	9,00	9,00	7,40	6,75

Normallik dağılım test sonuçları incelendiğinde Takım Birlikteliği Ölçeği Alt boyutlarından, bireysel çekicilik (görev) Skewness (çarpıklık) değeri 1,259 ve Kurtosis (basıklık) değeri 1,341, bireysel çekicilik (sosyal) Skewness (çarpıklık) değeri ,449 ve Kurtosis (basıklık) değeri ,014, grup bütünlüğü (görev) Skewness (çarpıklık) değeri ,800 ve Kurtosis (basıklık) değeri -,397 ve grup bütünlüğü (sosyal) Skewness (çarpıklık) değeri ,443 ve Kurtosis (basıklık) değeri ,040 ve olduğu tespit edilmiştir. Takım Birlikteliği Ölçeği Alt Boyutlarının Skewness ve Kurtosis değerlerinin +1,96 ve -1,96 aralığında olduğundan, çıkan bu istatistiksel analiz sonuçları verilerin normal dağılım gösterdiğini ve parametrik testler uygulanması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	X	Ss	T	P
Bireysel Çekicilik (görev)	Kadın	101	2,3292	1,61939	-1,386	,167
	Erkek	102	2,6642	1,81764		
Bireysel Çekicilik (sosyal)	Kadın	101	3,6178	1,65338	,830	,407
	Erkek	102	3,4235	1,68024		
Grup Bütünlüğü (görev)	Kadın	101	2,7307	1,80454	-,779	,437
	Erkek	102	2,9275	1,79455		
Grup Bütünlüğü (sosyal)	Kadın	101	2,7550	1,24398	1,635	,104
	Erkek	102	2,4436	1,46067		

Sporcuların cinsiyetleri ile takım birlikteliği alt boyutları arasında yapılan t testi analizi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde, anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Anlamli farklılık olmaması rağmen kadın sporcuların bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarındaki düzeylerinin erkek sporculardan az oranda yüksek, bireysel çekicilik (görev) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise erkek sporcuların düzeylerinin az oranda kadın sporculardan yüksek olduğu sonucu da gözlenmektedir.

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Yaş	N	X	Ss	F	P	
Bireysel Çekicilik (görev)	18 yaş altı 1	83	2,7078	1,99764	1,142	,321	----
	19-21 yaş arası 2	63	2,2857	1,50460			
	22 yaş üzeri 3	57	2,4254	1,50740			
	Toplam	203	2,4975	1,72579			
Bireysel Çekicilik (sosyal)	18 yaş altı 1	83	3,7855	1,74853	1,975	,141	----
	19-21 yaş arası 2	63	3,4222	1,61410			
	22 yaş üzeri 3	57	3,2421	1,56604			
	Toplam	203	3,5202	1,66565			
Grup Bütünlüğü (görev)	18 yaş altı 1	83	3,1012	1,95919	2,105	,042	1>2
	19-21 yaş arası 2	63	2,4889	1,51924			
	22 yaş üzeri 3	57	2,8105	1,80056			
	Toplam	203	2,8296	1,79777			
Grup Bütünlüğü (sosyal)	18 yaş altı 1	83	2,9307	1,45686	6,466	,000	1>3
	19-21 yaş arası 2	63	2,6032	1,24890			
	22 yaş üzeri 3	57	2,1096	1,20732			
	Toplam	203	2,5985	1,36279			

Farklı yaş grubundaki sporcuların takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, grup bütünlüğü (görev) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (görev) alt boyutunda 18 yaş altında olan sporcuların grup bütünlüğü (görev) düzeylerinin 19-21 yaş arasındaki sporculardan yüksek olduğu, grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda da 22 yaş üzerinde olan sporcuların grup bütünlüğü (sosyal) düzeyinin 18 yaş altı ve 19-21 yaş arasında olan sporculardan düşük olduğu gözlenmektedir.

Sporcuların yaşları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (görev) ve bireysel çekicilik (sosyal) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Kişisel Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Kişisel Gelir Düzeyi	N	X	Ss	F	P	
Bireysel Çekicilik (görev)	500 tl alt 1	99	2,5530	1,86306	,122	,885	----
	501-1000 tl 2	39	2,3974	1,47537			
	1001 tl üzeri 3	65	2,4731	1,66778			
	Toplam	203	2,4975	1,72579			
Bireysel Çekicilik (sosyal)	500 tl alt 1	99	3,5354	1,70613	1,275	,282	----
	501-1000 tl 2	39	3,8410	1,55067			
	1001 tl üzeri 3	65	3,3046	1,66174			
	Toplam	203	3,5202	1,66565			
Grup Bütünlüğü (görev)	500 tl alt 1	99	3,0343	1,92408	1,435	,241	----
	501-1000 tl 2	39	2,7692	1,47151			
	1001 tl üzeri 3	65	2,5538	1,76131			
	Toplam	203	2,8296	1,79777			
Grup Bütünlüğü (sosyal)	500 tl alt 1	99	2,7854	1,33917	3,378	,012	1>3
	501-1000 tl 2	39	2,7179	1,35260			
	1001 tl üzeri 3	65	2,2423	1,35567			
	Toplam	203	2,5985	1,36279			

Sporcuların kişisel gelir düzeyleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda kişisel kişisel gelir düzeyi 500 tl ve altı olan sporcuların grup bütünlüğü (sosyal) düzeylerinin kişisel gelir düzeyi 1001 tl ve üzeri olan sporculardan yüksek olduğu gözlenmektedir.

Sporcuların kişisel gelir düzeyleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (görev), bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Öğrenim Düzeyi	N	X	Ss	F	P	
Bireysel Çekicilik (görev)	Ortaöğretim 1	111	2,6486	1,89628	,706	,495	----
	Üniversite 2	74	2,3446	1,48779			
	Yüksek lisans/Doktora 3	18	2,1944	1,50625			
	Toplam	203	2,4975	1,72579			
Bireysel Çekicilik (sosyal)	Ortaöğretim 1	111	3,7261	1,67873	1,859	,158	----
	Üniversite 2	74	3,5000	1,59391			
	Yüksek lisans/Doktora 3	18	2,3333	1,43240			
	Toplam	203	3,5202	1,66565			
Grup Bütünlüğü (görev)	Ortaöğretim 1	111	2,9207	1,87816	1,342	,264	----
	Üniversite 2	74	2,8432	1,75586			
	Yüksek lisans/Doktora 3	18	2,2111	1,37108			
	Toplam	203	2,8296	1,79777			
Grup Bütünlüğü (sosyal)	Ortaöğretim 1	111	2,7680	1,38281	6,519	,015	1>3
	Üniversite 2	74	2,5338	1,34682			
	Yüksek lisans/Doktora 3	18	1,8194	1,02830			
	Toplam	203	2,5985	1,36279			

Sporcuların öğrenim düzeyleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda öğrenim düzeyi yüksek lisans/doktora olan sporcuların grup bütünlüğü (sosyal) düzeylerinin öğrenim düzeyi ortaöğretim ve üniversite olan sporculardan düşük olduğu gözlenmektedir.

Sporcuların öğrenim düzeyleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (görev), bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Curling Sporuna Başlama Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Spora Başlama Yaşı	N	X	Ss	F	P	
Bireysel Çekicilik (görev)	15 yaş altı 1	119	2,5063	1,71899	,392	,676	----
	16-19 yaş arası 2	68	2,4044	1,78093			
	20 yaş üzeri 3	16	2,8281	1,59353			
	Toplam	203	2,4975	1,72579			
Bireysel Çekicilik (sosyal)	15 yaş altı 1	119	3,3412	1,74577	1,693	,187	----
	16-19 yaş arası 2	68	3,7559	1,53130			
	20 yaş üzeri 3	16	3,8500	1,51349			
	Toplam	203	3,5202	1,66565			
Grup Bütünlüğü (görev)	15 yaş altı 1	119	2,9227	1,83250	,571	,566	----
	16-19 yaş arası 2	68	2,7559	1,84078			
	20 yaş üzeri 3	16	2,4500	1,31352			
	Toplam	203	2,8296	1,79777			
Grup Bütünlüğü (sosyal)	15 yaş altı 1	119	2,5483	1,40869	2,182	,048	2>3
	16-19 yaş arası 2	68	2,8125	1,31820			
	20 yaş üzeri 3	16	2,0625	1,05079			
	Toplam	203	2,5985	1,36279			

Sporcuların spora başlama yaşları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda spora başlama yaşları 16-19 yaş arası olan sporcuların grup bütünlüğü (sosyal) düzeylerinin spora başlama yaşı 20 yaş üzeri olan sporculardan yüksek olduğu gözlenmektedir.

Sporcuların spora başlama yaşları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (görev) ve bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 18. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Curling Sporunu Yapma Süreleri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Sporu Yapma Süresi	N	X	Ss	F	P	
Bireysel Çekicilik (görev)	1 yıl altı 1	57	2,6272	2,08958	,728	,484	----
	2-4 yıl arası 2	92	2,5571	1,60789			
	5 yıl üzeri 3	54	2,2593	1,48892			
	Toplam	203	2,4975	1,72579			
Bireysel Çekicilik (sosyal)	1 yıl altı 1	57	3,9474	1,89229	5,573	,001	1>3
	2-4 yıl arası 2	92	3,6000	1,28901			
	5 yıl üzeri 3	54	2,9333	1,83838			
	Toplam	203	3,5202	1,66565			
Grup Bütünlüğü (görev)	1 yıl altı 1	57	3,0842	2,03328	,995	,372	----
	2-4 yıl arası 2	92	2,8022	1,74520			
	5 yıl üzeri 3	54	2,6074	1,61220			
	Toplam	203	2,8296	1,79777			
Grup Bütünlüğü (sosyal)	1 yıl altı 1	57	2,7105	1,37564	1,659	,193	----
	2-4 yıl arası 2	92	2,6984	1,40522			
	5 yıl üzeri 3	54	2,3102	1,25418			
	Toplam	203	2,5985	1,36279			

Sporcuların Curling sporunu yapma süreleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (sosyal) alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bireysel çekicilik (sosyal) alt boyutunda Curling sporunu yapma süresi 5 yıl ve üzeri olan sporcuların bireysel çekicilik (sosyal) düzeylerinin Curling sporunu yapma süresi 1 yıl altı ve 2-4 yıl arası olan sporculardan düşük olduğu gözlenmektedir.

Sporcuların Curling sporunu yapma süreleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (görev), grup bütünlüğü (görev) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında ise anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 19. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Aynı Takımda Birlikte Oynama Süreleri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Birliktelik Süresi	N	X	Ss	F	P	
Bireysel Çekicilik (görev)	1 yıl altı 1	111	2,6486	1,89628	,994	,372	----
	2-4 yıl arası 2	74	2,3446	1,48779			
	5 yıl üzeri 3	18	2,1944	1,50625			
	Toplam	203	2,4975	1,72579			
Bireysel Çekicilik (sosyal)	1 yıl altı 1	111	3,7261	1,67873	5,674	,001	1>3
	2-4 yıl arası 2	74	3,5000	1,59391			
	5 yıl üzeri 3	18	2,3333	1,43240			
	Toplam	203	3,5202	1,66565			
Grup Bütünlüğü (görev)	1 yıl altı 1	111	2,9207	1,87816	1,212	,300	----
	2-4 yıl arası 2	74	2,8432	1,75586			
	5 yıl üzeri 3	18	2,2111	1,37108			
	Toplam	203	2,8296	1,79777			
Grup Bütünlüğü (sosyal)	1 yıl altı 1	111	2,7680	1,38281	3,999	,006	1>3
	2-4 yıl arası 2	74	2,5338	1,34682			
	5 yıl üzeri 3	18	1,8194	1,02830			
	Toplam	203	2,5985	1,36279			

Sporcuların aynı takımda birlikte oynama süreleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında aynı takımda oyna süresi 5 yıl ve üzeri olan sporcuların bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (sosyal) düzeylerinin aynı takımda birlikte oynama süresi 1 yıl altı ve 2-4 yıl arası olan sporculardan düşük olduğu gözlenmektedir.

Sporcuların aynı takımda birlikte oyna süreleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (görev) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 20. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Takımda Oynadıkları Pozisyon Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Pozisyon	N	X	Ss	F	P
Bireysel Çekicilik (görev)	1.oyuncu 1	56	2,4063	1,62967	,697	,555
	2.oyuncu 2	47	2,3830	1,59300		
	3. oyuncu 3	47	2,3883	1,81315		
	4. oyuncu 4	53	2,7925	1,86744		
	Toplam	203	2,4975	1,72579		
Bireysel Çekicilik (sosyal)	1.oyuncu 1	56	3,5143	1,61487	,634	,594
	2.oyuncu 2	47	3,4085	1,40184		
	3. oyuncu 3	47	3,3532	1,67395		
	4. oyuncu 4	53	3,7736	1,92355		
	Toplam	203	3,5202	1,66565		
Grup Bütünlüğü (görev)	1.oyuncu 1	56	2,8607	1,83617	,350	,789
	2.oyuncu 2	47	2,7064	1,57361		
	3. oyuncu 3	47	2,7021	2,00168		
	4. oyuncu 4	53	3,0189	1,78552		
	Toplam	203	2,8296	1,79777		
Grup Bütünlüğü (sosyal)	1.oyuncu 1	56	2,6696	1,35186	247	,864
	2.oyuncu 2	47	2,6915	1,23932		
	3. oyuncu 3	47	2,5213	1,52322		
	4. oyuncu 4	53	2,5094	1,35781		
	Toplam	203	2,5985	1,36279		

Sporcuların takımda oynadıkları pozisyon ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde, anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Sporcuların Takım Birlikteliği Alt Boyut Puanlarının Kişisel Gelişim Kitapları Okuma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova/LSD) Testi Sonuçları

Takım Birlikteliği Alt Boyutlar	Kişisel Gelişim Kitapları Okuma	N	X	Ss	F	P	
Bireysel Çekicilik (görev)	Evet 1	83	2,1807	1,55847	2,790	,037	1<2
	Hayır 2	28	2,9643	2,01811			
	Bazen 3	92	2,6413	1,74206			
	Toplam	203	2,4975	1,72579			
Bireysel Çekicilik (sosyal)	Evet 1	83	3,2988	1,48501	1,588	,207	----
	Hayır 2	28	3,9000	1,78761			
	Bazen 3	92	3,6043	1,76834			
	Toplam	203	3,5202	1,66565			
Grup Bütünlüğü (görev)	Evet 1	83	2,9012	1,95719	,117	,890	----
	Hayır 2	28	2,8143	1,28919			
	Bazen 3	92	2,7696	1,79473			
	Toplam	203	2,8296	1,79777			
Grup Bütünlüğü (sosyal)	Evet 1	83	2,6235	1,30394	1,104	,334	----
	Hayır 2	28	2,2500	1,32637			
	Bazen 3	92	2,6821	1,42250			
	Toplam	203	2,5985	1,36279			

Sporcuların kişisel gelişim kitapları okumaları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (görev) alt boyutunda anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bireysel çekicilik (görev) alt boyutunda kişisel gelişim kitapları okumadıklarını ifade eden sporcuların bireysel çekicilik (görev) düzeylerinin kişisel gelişim kitapları okuduklarını ifade eden sporculardan yüksek olduğu gözlenmektedir.

Sporcuların kişisel gelişim kitapları okumaları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, bireysel çekicilik (sosyal), grup bütünlüğü (görev) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada farklı kulüplerde görev yapan sporcuların farklı değişkenler açısından, Curlingte takım birlikteliğinin başarıya etkisi incelenmiştir. Türkiye Curling 1. Lig ve 2. Lig 101 kadın ve 102 erkek sporcu olmak üzere toplam 203 sporcu üzerinde yapılmıştır. Bu kategorilerde yer alan takımlara takım birlikteliğini ölçen envanter uygulanmıştır. Farklı değişkenler açısından envanterin dört boyutu bireysel çekicilik-görev, bireysel çekicilik-sosyal, grup bütünlüğü-görev ve grup bütünlüğü-sosyal ayrı ayrı incelenmiştir. Çalışmaya katılan sporcuların çoğunluğunu ise 18 yaş ve altı sporcular oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan sporcuların, cinsiyet arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Independent-Samples T testi analiz sonuçları, P,0,05 anlamlılık düzeyine göre incelenmiştir. Yaş, spora başlama yaşı, kaç yıldır bu sporu yaptığı, kaç yıldır aynı takımla birlikte olduğu, takım içerisindeki pozisyonu, öğrenim düzeyi, kişisel gelişim kitabı okuyup okumadığı ile kişisel aylık gelir düzeylerini incelemek için ise One-Way Anova LSD testi uygulanmıştır.

Sporcuların cinsiyetleri ile takım birlikteliği alt boyutları arasında yapılan T testi analizi sonrasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Anlamlı fark olmamasına rağmen kadın sporcuların bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarındaki düzeyleri erkek sporculardan az oranda yüksek, bireysel çekicilik (görev) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise erkek sporcuların düzeylerinin az oranda kadın sporculardan yüksek olduğu sonucu da gözlenmektedir. (Moralı, 1994) “takım sporlarında, takım birlikteliğinin ve dayanışmasının ölçülmesi” isimli çalışmada cinsiyetler arasında bireysel çekicilik (görev), grup bütünlüğü (görev) ve grup bütünlüğü (sosyal) boyutlarında anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir. Bireysel çekicilik (sosyal) boyutuna ilişkin yapılan analizde ise anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bayanlar erkeklere göre biraz daha sosyal görüldüğünü ifade etmiştir. (Ersöz,2004) “takımdaşlığın performansa etkisinin araştırılması” isimli çalışmada takımdaşlık envanterinin tüm boyutlarının ortalamasına göre kadın sporcular ile erkek sporcular arasında takımdaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark gözlenmediğini belirtmiştir. Ayrıca takımdaşlık envanterinin bireysel çekicilik-sosyal boyutunda kadın sporcular ile erkek sporcular arasında farklılıklar gözlenmiştir. Bu farklılık ise erkek sporcuların kadın sporculara göre takımlarını sosyal yönü açısından daha çekici bulduğu

görülmüştür. Grup bütünlüğü-sosyal boyutunda ise kadın sporcular ile erkek sporcular arasında anlamlı bir fark gözlemlendi. Kadın sporcuların erkek sporculara göre takımına sosyal açıdan daha bağlı olduğu görülmüştür.

Farklı yaş grubundaki sporcuların takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında grup bütünlüğü (görev) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (görev) alt boyutunda 18 yaş altında olan sporcuların grup bütünlüğü (görev) düzeylerinin 19-21 yaş arasındaki sporculardan yüksek olduğu, grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda da 22 yaş üzerinde olan sporcuların grup bütünlüğü (sosyal) düzeyinin 18 yaş altı ve 19-21 yaş arasında olan sporculardan düşük olduğu gözlenmektedir. Sporcuların yaşları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (görev) ve bireysel çekicilik (sosyal) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. (Tatar, 2009) “futbolda takım birlikteliği ve liderin takım birlikteliği üzerindeki etkisinin incelenmesi” isimli araştırmasında yaş grubu değişkenine göre sporcuların takım birlikteliği alt boyutu olan grup bütünlüğü (görev) algılayışlarına yönelik yargılara verdikleri cevapların puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur. 20 yaş ve altı sporcu grubunun vermiş oldukları cevapların puan ortalaması 26 yaş ve üzeri sporcu grubunu verdikleri cevapların puan ortalaması daha yüksek olduğu gözlenmektedir. (Ersöz, 2004) “takımdaşlığın performansa etkisinin araştırılması” isimli çalışmasında yaş grupları ile takımdaşlık düzeyi arasında fark gözlenmediğini belirtmiştir. Sporculardaki takım ruhu kavramının oluşmasında yaş değişkeninin etkili olmadığı anlaşılmaktadır.

Spora başlama yaşları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda spora başlama yaşları 16-19 yaş arası olan sporcuların grup bütünlüğü (sosyal) düzeylerinin spora başlama yaşı 20 yaş üzeri olan sporculardan yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu durum 16-19 yaş arası sporcuların sosyal çevreye bağlılık, aynı ortamı paylaşma, aynı takım içerisinde yakın arkadaşına sahip olma durumlarından kaynaklanabilir. Sporcuların spora başlama yaşları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (görev) ve bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. (Baştuğ, 2002) “sporda psikolojik motivasyon faktörü olarak ödül ve cezanın cinsiyet ve spora başlama yaşı değişkenine göre incelenmesi” isimli çalışmasında sporcuların spora başlama yaşı değişkeni açısından istatistiki analiz sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmadığını göstermektedir. Psikologlar iyi belirlenmiş, ulaşılması zor ya da kolay olmayan amaçların güdülenmeyi ve buna bağlı olarak çabayı arttıracak görünüşündedir (Can

ve ark. 1993). Takım birlikteliği yüksek olan sporcuların motivasyonlarının da yüksek olacağı ve buda takımdaki performanslarına etki edeceği düşünülmektedir.

Curling sporunu yapma süreleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (sosyal) alt boyutunda anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bireysel çekicilik (sosyal) alt boyutunda Curling sporunu yapma süresi 5 yıl ve üzeri olan sporcuların bireysel çekicilik (sosyal) düzeylerinin Curling sporunu yapma süresi 1 yıl altı ve 2-4 yıl arası olan sporculardan düşük olduğu gözlenmektedir. Sporcuların Curling sporunu yapma süreleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (görev), grup bütünlüğü (görev) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. (Tatar, 2009) “futbolda takım birlikteliği ve liderin takım birlikteliği üzerindeki etkisinin incelenmesi” isimli araştırmasında futbol oynama yılı değişkenine göre sporcuların takım birlikteliği alt boyutu olan “bireysel çekicilik-görev” algılayışlarına yönelik yargılara verdikleri cevapların puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. 9-11 yıl grubunun vermiş oldukları cevaplar 12-15 yıl grubunun verdikleri cevaplardan puan ortalaması olarak daha düşük olduğu gözlenmektedir.

Aynı takımda birlikte oynama süreleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında aynı takımda oyna süresi 5 yıl ve üzeri olan sporcuların bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (sosyal) düzeylerinin aynı takımda birlikte oynama süresi 1 yıl altı ve 2-4 yıl arası olan sporculardan düşük olduğu gözlenmektedir. Sporcuların aynı takımda birlikte oynama süreleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (görev) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. (Tatar, 2009) “futbolda takım birlikteliği ve liderin takım birlikteliği üzerindeki etkisinin incelenmesi” isimli çalışmada “Takımlarında oynadıkları yıl” değişkenine göre sporcuların takım birlikteliği alt boyutlarına yönelik yargılara verdikleri cevapların puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Takımda oynadıkları pozisyon ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. (Carron ve Spink, 1991) grup birlikteliğine dair yaptıkları bir çalışmada görev birlikteliğinin grup üzerinde yüksekçe bir etkisinin olduğunu bulmuşlardır. Görev ve birliktelik pozitif bir yönde takımı etkilemiştir. (Carron ve Prapavessis,1997) başka bir çalışmasında ise farklı spor dalından olan sporcular üzerinde yaptıkları deneylerde takımlarındaki görev birlikteliğinin yüksek olduğuna

inananların maksimum performans düzeylerinin birbirlerine yakın olduğunu görmüşlerdir.

Kişisel gelişim kitapları okumaları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (görev) alt boyutunda anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bireysel çekicilik (görev) alt boyutunda kişisel gelişim kitapları okumadıklarını ifade eden sporcuların bireysel çekicilik (görev) düzeylerinin kişisel gelişim kitapları okuduklarını ifade eden sporculardan yüksek olduğu gözlenmektedir. Sporcuların kişisel gelişim kitapları okumaları ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (sosyal), grup bütünlüğü (görev) ve grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde sporcuların takım birlikteliği durumu ile kişisel gelişim kitapları okuma değişkeni arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Öğrenim düzeyleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında bireysel çekicilik (görev), bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda ise anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda öğrenim düzeyi yüksek lisans/doktora olan sporcuların grup bütünlüğü (sosyal) düzeylerinin öğrenim düzeyi ortaöğretim ve üniversite olan sporculardan düşük olduğu gözlenmektedir. (Tatar, 2009) “futbolda takım birlikteliği ve liderin takım birlikteliği üzerindeki etkisinin incelenmesi” isimli çalışmada eğitim durumu değişkenine göre sporcuların takım birlikteliği alt boyutlarına yönelik yargılara verdikleri cevapların puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Kişisel gelir düzeyleri ile takım birlikteliği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonrasında grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda anlamı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Grup bütünlüğü (sosyal) alt boyutunda kişisel gelir düzeyi 500 tl ve altı olan sporcuların grup bütünlüğü (sosyal) düzeylerinin kişisel gelir düzeyi 1001 tl ve üzeri olan sporculardan yüksek olduğu gözlenmektedir. Bireysel çekicilik (görev), bireysel çekicilik (sosyal) ve grup bütünlüğü (görev) alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. (Tatar, 2009) “futbolda takım birlikteliği ve liderin takım birlikteliği üzerindeki etkisinin incelenmesi” isimli çalışmada gelir düzeyi değişkenine göre sporcuların takım birlikteliği alt boyutlarına yönelik yargılara verdikleri cevapların puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yukarıda ki açıklamalar göz önüne alındığında, takım birliği düşüncesi genel anlamda ve envanterin tüm boyutları incelendiğinde başarıyı tetikleyen bir kavramdır. Sporcular kendilerini takımın bir parçası olarak görmeye başladıklarında ve takım başarısı kendi başarısının önüne geçtiğinde performansın artması kaçınılmazdır (Uygur, 2006). Öneriler:

- Curling takım sporcularına uygulanan bu çalışma geniş kapsamlı olarak sadece süper lig takımlarına uygulanıp farklı bir araştırma yapılabilir.
- Takım içerisinde etkili bir iletişim yapılabilmesi için sporcular ve antrenörler takım içerisinde görevlerini bilmeli ve yerine getirmeli.
- Tüm sporcular, antrenörler ve takıma etki edebilecek diğer kişiler Curlingte temel sayılabilecek teknik literatür bilgisine sahip olmalı ve maç içerisinde teknik bilgiden dolayı iletişim kopukluğuna neden olabilecek durumları en aza indirebilmeli.
- Takım kaptanı maç içerisindeki bütün arkadaşlarının eksi ve artı yönlerini bilmeli ve oyun planının gidişatını ona göre yapmalı.
- Sporcular sadece sezon içerisinde birbirleri ile vakit geçirmemeli ayrıca sezon dışında da yöneticiler ve antrenörler tarafından yapılan planlamalar ile daha sık bir araya gelmeli.
- Takım hedefleri herkes tarafından bilinmeli ve bütün sporcular aynı hedefe yönelip aynı yolda birlik içerisinde gitmesi sağlanmalı.
- Antrenörler takımdaki sporcuları tanımalı ve eksikleri olan sporculara bireysel çalışma planları hazırlayarak eksikleri giderilmeye çalışılmalı.
- Türkiye içerisinde kullanılan Curling buz salonları uluslararası standartlara uygun olarak yapılmalı ve iyileştirilmeli bu durum sporcuların kendilerini geliştirmeye olanak sağlamakla beraber ülkemizi uluslararası platformlarda temsil eden milli takım sporcularına olanak sağlamaktadır.
- Sporcuların motivasyonlarını arttırmaya yönelik ödüller, özel turnuvalar ve yurtiçi-yurtdışı kamplar arttırılmalı.
- Her sporda olduğu gibi Curling branşında da adaptasyon önemli bir yer aldığı için turnuva öncesi sporcuların fiziksel hazırlığın yanında mental hazırlığının da profesyonel kişiler tarafından hazırlanması sağlanmalı.
- Turnuva esnasında sporcuların motivasyonunu olumsuz yönde etkileyecek durum ve davranışlardan sporcular, antrenörler ve idareciler tarafından uzak tutulmalı veya en aza indirilmesi sağlanmalı.
- Şampiyona veya turnuva sonrası organizasyon komitesi tarafından eğlenceler düzenlenmeli ve bu eğlencelere sporcuların katılımı sağlanmalıdır. Tüm sporcuların birbirleri ile iletişim içerisinde olmaları sporcuların sosyal yönlerini kuvvetlendirip, güven sağlamada ise etkisi olacaktır. Ayrıca psikolojik olarak da rahatlama sağlanması hedeflenmelidir.

KAYNAKÇA

- Adair J., 2003-2005, *Etkili Takım Kurmak*, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul.
- Aziz A., Dicle Ü., 2017, *Örgütsel İletişim*, Hiper Yayınevi.
- Baştuğ G., Sporda Psikolojik Motivasyon Faktörü Olarak Ödül ve Cezanın Cinsiyet ve Spora başlama yaşı Değişkenine Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2002
- Bauman S., 1994, *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, Alfa Basım Yayım, İstanbul.
- Bıçakçı İ., 2002, *İletişim ve Halkla İlişkiler*, Kapital Medya Yayıncılık, İstanbul.
- Doğan B., 2007, *Spor Sosyolojisi ve Uygulamalı Spor Sosyolojisine Giriş*, Nobel Yayıncılık, Ankara
- Doğan O., 2004, *Spor Psikolojisi*, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas. No:97
- Doğan O., 2015, *Spor Psikolojisi*, Detay Yayıncılık, 3. Basım, Ankara.
- Discovercurling, World Curling Federation, Canadian Curling Association.
- Duda L.J., 1998, Advances in Sport an Exercise Psychology Measurement, Fitness Information Techonology, Purdue University, p.105-129.
- Dumlu Y., 2015, 15-16 Yaş Arası Curling Sporcularının Bazı Fiziksel ve Biyomotor Özelliklerinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Dünya Curling Federasyonu, 2018, *Curling Müsabaka Kuralları*, Olimpik/Paralimpik Kış Spor, Scotland-Perth.
- Erdem A.R., 2005, *Etkili ve Verimli Eğitim*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ergin A., Birol C., *Eğitimde İletişim*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2000
- Ersöz G., 2004, Takımdaşlığın Performansa Etkisinin Araştırılması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa
- Gökçe O., 2001, *İletişim Bilimine Giriş*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Henschen KP., William FS., 2012, Sport Psychology on Analysis of Athlete Behavior, Longmeadow, Mass, p.201.
- Howard R., 2009, *Curlto Win*, Canada.
- Konter E., 2004, *Antrenörlük ve Takım Psikolojisi*, Palme Yayıncılık, Ankara.
- Moralı S.L., 1994, Takım Sporlarında Takım Birlikteliğinin ve Dayanışmasının Ölçülmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Moralı S.L., Doğan B., 1997, Bireysel ve Takım Sporlarında Takım Birlikteliği Düzeylerinin Karşılaştırılması.
- Özbaydar S., 1983, *İnsan Davranışlarının Sınırları ve Sor Psikolojisi*, Bağırhan Yayınevi, Ankara, s.37.
- Özerkan K.N., 2004, *Spor Psikolojisine Giriş Temel Kavramlar*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- Sayers F.,Bingaman C.E., Graham R., Wheeler M., 1993, *Yöneticilikte İletişim*, Rota Yayıncılık, İstanbul.
- Soyer F., Can Y., Güven H., Hergüner G., Bayansalduz M., Tetik B., 2010, Sporculardaki Başarı Motivasyonu ile Takım Birlikteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, cilt:7 sayı:1.
- Sığrı Ü., 2017, Gruplarda Bağlılık ve Performans İlişkisi Üzerine Nitel Bir Çalışma, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*.
- Tatar G., 2009, Futbolda Takım Birlikteliği ve Liderin Takım Birlikteliği Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, İstanbul.
- Tiryaki Ş., 2000, *Spor Psikolojisi*, Eylül Yayınları, Mersin.
- Tschirhart B.,*A Pane in the Glass, A Coach's Companion*, Canada, 2010
- Usal A., Aslan Z., 1991, *Davranış Bilimleri*, Barış Yayınları, İzmir.
- Uygur K., 2006, Voleybolcularda Takım Birlikteliğinin Başarıya Etkisinin Araştırılması, Niğde.
- Yetim A.A., 2000, Sporun Sosyal Görünümü, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 1: 63-72
- Yetim A.A., 2011, *Sosyoloji ve Spor*, Berikan Matbaacılık-Yayıncılık, Ankara.
- Weeks B., 2006, *Curling for Dummies*, 2. Edition, John Wiley and Sons Canada LTD., Ontario-Mississavga.
- Weinberg R.S.,Gould D., 2015, *Spor ve Egzersiz Psikolojisinin Temelleri*, Çeviri Editörleri; Şahin M., Koruç Z., Nobel Yayın Dağıtım.
- William JM., 1993, *Applied Sport Psychology, Personal Growth to Peak Performance*, MountainView, Calif Mayfield Publishers, Co

EKLER

EK-1. Curling Sporunu Yapan Kişilerde Takım Birlikteliğinin Başarıya Etkisinin İncelenmesinin Değerlendirilmesi Anketi

Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir.

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Öznur POLAT

BİRİNCİ BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

2. Yaşınız

18 yaş altı 19-21 22-24 25 ve üzeri

3. Spora başlama yaşı

15 yaş altı 16-19 20-23 24 ve üzeri

4. Kaç yıldır bu sporu yapıyorsunuz

1 yıl altı 2-4 5-7 8 ve üzeri

5. Kaç yıldır aynı takımla birliktesiniz

1 yıl altı 2-4 5-7 8 ve üzeri

6. Takım içerisindeki pozisyonunuz

1. Oyuncu 2. Oyuncu 3. Oyuncu 4. Oyuncu

7. Öğrenim düzeyiniz

Ortaöğretim Üniversite Yüksek Lisans/ Doktora

8. Kişisel gelişim kitapları okuyor musunuz

Evet Hayır Bazen

9. Kişisel aylık geliriniz

0-500 TL 501-1000 TL 1001 TL Üzeri

Lütfen Arka Sayfaya Geçin

İKİNCİ BÖLÜM

Aşağıdaki maddelerde kendinize uygun olan rakamı işaretleyiniz.

SORULAR		(1) Kesinlikle Katılmıyorum	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9) Kesinlikle katılıyorum
1.	Bu takımın sosyal aktivitelerine katılmaktan hoşlanmıyorum.									
2.	Oynadığım oyun süresinin miktarından hoşnut değilim.									
3.	Sezon sona erdiğinde bu takımın elamanlarını özlemeyeceğim.									
4.	Takımımızın kazanma istek düzeylerinden memnun değilim.									
5.	En iyi arkadaşlarımdan bazıları bu takımda oynuyor.									
6.	Bu takım bana kişisel performansımı geliştirmek için yeterince olanak sağlamıyor.									
7.	Takımın düzenlediği eğlencelerden çok diğer eğlencelerden hoşlanıyorum.									
8.	Bu takımın oyun tarzını beğenmiyorum.									
9.	Benim için bu takım, içinde bulunduğum sosyal grupların en önemlilerinden biridir.									
10.	Bizim takımımız performans hedeflerine, ulaşma çabaları doğrultusunda birlik içindedir.									
11.	Bizim takımımızın elamanları, bir takım olarak gezmekten ziyade, yalnız gezmeyi tercih eder.									
12.	Takımımızın düşük performans göstermesi veya kaybetmesi durumunda sorumluluğu hepimiz üstleniriz.									
13.	Takımımızın elamanları ender olarak birlikte eğlence düzenlerler.									
14.	Takım elamanlarımızın takım performansıyla ilgili arzuları birbirleriyle çelişkilidir.									
15.	Takımımızın elamanları ölü sezonda birlikte zaman geçirmek istemektedir.									
16.	Antrenmanlarda, takım elamanlarımızın herhangi bir sorunu olduğunda tekrara bir araya gelebilmemiz için herkes ona yardım etmek ister.									
17.	Takımımızın elamanları antrenmanlar ve müsabakalar dışında bir araya gelmezler.									
18.	Takımımızın elamanları arasında, her bir sporcunun müsabaka ve antrenman sırasındaki sorumlulukları hakkında, rahat bir iletişim yoktur.									

EK-2. İzin Belgesi

TÜRKİYE CURLING FEDERASYONU TURKISH CURLING FEDERATION

Sayı : TCF/2019-709
Konu : Tez Çalışması

31.../05.../2019

Sayın; Öznur POLAT

Türkiye Curling 1. Ligi ve 2. Ligi müsabakalarına katılma hakkı kazanan erkek ve kadın sporcularına takım birlikteliğinin başarıya etkisinin incelenmesine yönelik yüksek lisans tez araştırma çalışması yapmanız Federasyonumuzca uygun görülmüştür.

Tez çalışmanız tamamlandığında bir nüshasının Federasyonumuza gönderilmesini rica ederim.

Dr. Kenan ŞEBİN
Federasyon Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

1987 yılında Erzurum'da doğdu. 2006 yılında lise eğitimini tamamlayıp, 2007 yılında Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümüne başladı. 2010 yılında Curling büyükler milli takımına seçildi. İlk katıldığı Curling Avrupa Şampiyonası C Grubu müsabakalarında 2. olarak takımını B grubuna yükseltti. 2011 yılında ev sahipliğini yaptığımız Üniversiteler Arası Kış Olimpiyat Oyunlarında Curling Branşında Ülkemizi temsil etti. 2011 yılında Üniversite eğitimini tamamladı ve aynı yıl Gaziantep iline atandı. Şuan Erzurum ili Köprüköy ilçesinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olarak görev yapıyor. 2015 yılında Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Yüksek Lisans eğitimine başladı ve halen devam etmekte. Aynı zamanda aktif olarak sporculuk hayatına devam ediyor ve yaklaşık 9 yıldır milli takımda sporcu olarak görev yapmakta. Bu zaman içerisinde gerek ulusal gerekse uluslararası birçok turnuvalarda başarı elde etti ve halen Erzurum'da yaşamaktadır.